

VÄNERSBORGS SÖNERS
GILLES

ÅRSSKRIFT

1939

Åttonde årgången

VÄNERSBORG
C. W. CARLSSONS EFTR. BOKTRYCKERI
1939

Anteckningar om landssekreterare och landskamrerare i Älvsborgs län.

Älvsborgs län har sitt namn efter det s. k. Gamla Älvsborg, det från medeltiden omtalade fästet vid Göta älvs utlopp, beläget på älvens västra strand, inom Svenska Sockerfabriksaktiebolagets nuvarande område i västligaste delen av Göteborgs stad. Länet omfattade ursprungligen endast Vättle och Bollebygds härad samt de nu till Göteborgs och Bohus län hörande Askims och Sävedals härad jämte Östra Hisingen, men i senare hälften av 1400-talet hade länet utvidgat sig över Ale, Kullings, Väne, Bjärke, Flundre m. fl. härad. Dess område undergick sedermera många förändringar. Först år 1680 fick Älvsborgs län den omfattning det ännu i dag har, och först åtskilliga år senare förlades landshövdingesätet till den nuvarande residensstaden, Vänersborg. Uppförandet av ett residenshus där synes hava pågått åtminstone från år 1688, och byggnadsarbetet var icke avslutat förrän åtskilliga år inpå 1700-talets första decennium. Den förste landshövdingen, som bodde i Vänersborg, var *Lars Eldstierna*, som blev landshövding i Älvsborgs län år 1690¹⁾, då han efterträdde *Henrik von Vicken*, som residerat i Borås.

* * *

¹⁾ Den från Lindskogs "Skara stift" härstammande och därefter på flera ställen förekommande uppgiften att Vänersborg blivit landshövdingesresidens först 1697 är felaktig. Genom ett Kungl. brev den 23 augusti 1689 till landshövdingen von Vicken befalldes han att därefter hava sitt residens

Till biträde i tjänsten hade en landshövding på den tiden — förutom naturligtvis underordnade skrivare — **sekreteraren** eller som titeln från utfärdandet av 1687 års landshövdingeinstruktion blev: **landssekreteraren**, samt **landsbokhållaren** eller **landsskrivaren**, vilken senare befattningshavare enligt 1719 års landshövdingeinstruktion fick titeln **landskamrerare**. Titlarna **landssekreterare** och **landskamrerare** hade emellertid brukats långt tidigare än de blevo officiellt vedertagna. Förutom innehavarna av dessa båda befattningar fanns redan tidigt vid länsstyrelserna en **lanttränmästare**, som omtalas i instruktioner från år 1688.

LANDSSEKRETERARE.

Genom 1634 års regeringsform nyordnades förvaltningen i länen, och i den första allmänna landshövdingeinstruktionen av den 8 januari 1635 föreskrevs, att landshövdingen skulle hava till hjälp "först een handskrifware, hwilkens Embete skall wara att adsistera Landshöffdingen i alla hans Embetsaker ehudh nampn dee haffua, så och alltiydh wara tilstädes och fölia Landzhöffdingen, när han reeser uth på Landett eller i Städerna, något på Cronones wägnar att beställa." Jämte den landsskrivare, som motsvarar nuvarande landskamreraren, skulle han "författa och concipiera alla dee Breeff, Befallningar och Zedlar, så ock alla Contracter, Budh och förbudh, som Landzhöffdingen på sitt Kalls och Embetes wägnar låther wthgåå, så och hålla öfwer allt riktigt beskiedh, rättelse och Registratur, haffue också Landzens Cantzlij wnder sine

i Vänersborg, men han synes dock hava kvarbott i Borås. Att landshövding Eldstierna var bosatt i V. framgår bl. a. av en anteckning från år 1693 i stadens kyrkobok om hans sons död och begravning i Vänersborgs kyrka.

händer, alle acter och Breeff ordenteligen disponera, wäll förwara, och allt när dee der ifrå skilias, åter ifrå sig leffwerera.”

* * *

Den förste landssekreteraren vid länsstyrelsen i Vänersborg hette

1. *Johan von Qvickelberg* (—1705).

Han var son till häradshövdingen i Skånings härad, sedermera borgmästaren i Arboga Johan Gubbertz, som 1654 adlades med namnet von Qvickelberg (som var hans moders namn) och Elisabet de Courtas. Johan v. Q. inskrevs som student vid Åbo akademi 1673 och var landssekreterare i Älvsborgs län 1687. Man vet i övrigt ej mer om honom än att han under åren 1700—1705 nämnes i Vänersborgs dombok såsom i olika tjänsteärenden närvarande vid rätten och i kyrkoboken såsom fadder vid barndop, samt att han var död den 28 april 1706, då vid rådhusrätten upplästes ett brev från fru Christina Ehrensköld i Karlskrona, som begär upplysning om ”vem, som antagit sig dispositionen att låta begrava dess salige svåger secreteraren von Qvickelberg”. Brevskrivarinnan var änka efter sekreterarens broder, konteramiralen Paul von Qvickelberg, född 1644, död 1694.

Johan von Qvickelberg efterträddes som landssekreterare av

2. *Daniel Lenberg* (1706—1720).

Denne var son till landskamreraren i länet Lars Håkansson Lenberg och Catarina Röbeck. Han hade studerat i Uppsala, där han inskrevs som student år 1695. Han var landssekreterare till år 1720, då han blev borgmästare i Vänersborg, vilken befattning han innehade till sin död 1751. Han var riksdagsman för staden åren 1723, 1731 och 1734.

Daniel Lenberg var tre gånger gift, först med Sara Oijens, därefter med Anna Christina Wederberg (d. 1732) och sist med borgmästaren i Borås Magnus Melanders änka Elsebe Krantz. Då han ingick det sista giftet, hade han flera barn, därav fyra minderåriga. Av barnen blev Axel Daniel tygvaktare vid artilleriet i Göteborg och har gått till eftervärlden som poet och författare till "Sagan om pilten, sabeln och bågen", en politisk allegori i tidens stil. Sonen Ulrich blev präst och var på sin tid invecklad i de pietistiska oroligheterna i Vänersborg, om vilka stadens domböcker innehålla vidlyftiga ransakningar¹).

Lenberg efterträddes såsom landssekreterare av

3. *Samuel Perman* (1720—1743).

Han var född 1686 och son av handelsmannen och rådmannen i Stockholm Thomas Perman och Margareta Hällberg. Jämte sina tre bröder Abraham, Isak och Jakob, av vilka Isak och en äldre broder, Hans, sedermera adlades med namnet Olivecrona, blev han vid 10 års ålder student i Uppsala år 1696 och avlade där juridisk examen, varefter han tjänstgjorde vid olika domstolar och slutligen förestod häradshövdingeämbetet i Västernorrland 1719, då han sökte och 1720 erhöll landssekreteraretjänsten i Vänersborg, som han sedan innehade till sin död 1743.

Han var gift med Christina Charlotta von Snoilsky (f. 1700, d. 1733), som var dotter till överjägmästaren i Västergötland Carl Emanuel von Snoilsky och Agneta Hård af Segerstad och förut hade varit gift med löjtnanten Carl Magnus Silfversvärd (d. 1719).

Landssekreteraren Perman hade åtminstone två barn: Magnus (f. 1720, d. 1770), som blev borgmästare i Väners-

¹) Se därom Bergstrand: Separatistiska oroligheter i Skara stift under Petrus Schyllbergs episkopat. Lidköping 1902.

borg, och Olof (f.1730, d. ogift 1775), stadskirurg i Vänersborg och sedermera överkirurg vid Ostindiska kompaniet. Från den förres son Samuel, apotekare och rådman i Östersund, härstamma alla nu levande medlemmar av släkten Perman.

Landssekreteraren Perman ägde gården nr 29 i kvarteret Blomman enligt dåvarande nummerordning. De omyndiga barnens förmyndare, hovrättsrådet Isac Olivecrona, sålde gården till faderns efterträdare

4. *Erik Cederlöf* (1743—1756).

Denne var född år 1709 i Kvillinge socken i Östergötland, där fadern var lantbrukare, och blev student i Uppsala 1728. Han lämnade sekreterareämbetet år 1756, då han blev häradshövding i Marks, Vedens och Bollebygds härad. Vid avflyttningen från Vänersborg sålde han sin fastighet, som enligt den på 1740-talet ändrade nummerordningen då kallades nr 43—44 i kvarteret Blomman, till källarmästaren Hafwenström, som betalade 1,200 riksdaler för fastigheten ”med hus, tapeter, murad kopparbryggekittel samt trädgård”.

Cederlöf förenade med häradshövdingesysslan befattningen som auditör vid Västgöta kavalleri. Han fick vid avskedstagandet år 1775 lagmans titel. Han var bosatt i Borås och dog där den 6 december 1790.

Han var två gånger gift, först med *Fredrika Elisabeth Holmer*, antagligen dotter eller syster till lantråntmästaren i Vänersborg *Ulrik Holmer*, och andra gången 1757, med *Anna Elisabeth Wigert* dotter till tullförvaltaren *Petter Wigert* och *Barbara Agrell*.

Cederlöf hade åtminstone ett barn, dottern *Anna Lovisa* (f. 1759, d. 1782) som 1775 blev gift med faderns efterträdare i häradshövdingeämbetet, sedermera justitierådet *Johan Rogberg*.

Cederlöf efterträddes såsom landssekreterare av

5. *Georg Reinhold Hök* (1756—1770),

som var född 1715 och son av borgmästaren i Jönköping Magnus Hök och Margareta Katarina Billing. Han blev student i Lund 1735 och förordnades 1747 till borgmästare eller, som titeln vid hans namn i Smålands nations matrikel översättes, "dictator perpetuus" i Skövde. "Solemni more renuntiatu idque non sine ingenti civium adplausu atque strepitu" heter det om hans tillträde av nämnda befattning. För Skövde var han riksdagsman vid riksdagen 1755—1756. Sistnämnda år blev han landssekreterare i Älvsborgs län.

År 1770 lämnade han detta ämbete för att bli borgmästare i Vänersborg och auditör vid Västgöta-Dals regemente. Han var riksdagsman för Vänersborg vid 1771—1772 års riksdag.

Han bebyggde tomten nr 6 i kvarteret Liljan med ett nytt hus och fick den 8 juni 1768 intyg av magistraten, att hans nybyggda gård vore värd minst 3,286 riksdaler. Huset brann emellertid upp i den stora elsvådan den 24 och 25 september 1777, då hans hustru måste kasta sig ut från ett fönster i andra våningen men blev oskadad. Vid eldsvådan fick han förstörd fastighet för 7,600 riksdalers värde och löseendom för 10,840 daler smt.

Han avled den 29 januari 1786 av ålderdomsbräcklighet och hade de två senaste åren dessförinnan varit tjänstledig för sjukdom. Till hans begravning den 12 februari undfick änkan av stadens medel 50 riksdaler specie.

Hök var gift med *Greta Siberg* (f. 1725, d. 1800), dotter av prosten *Erik Siberg* i Skövde och *Margareta Rhodin*.

De hade flera barn, av vilka äro kända dottern *Catarina Margareta*, gift 1783 med rådmannen, sedermera borgmästaren i Vänersborg *Jonas Krull*, samt sonen *Magnus*, född 1752 och student i Uppsala 1769.

Han efterträddes såsom landssekreterare av

6. *Anders Almqvist* (1770—1792),

som 1770 var auditör vid Västgöta-Dals regemente och bytte tjänst med Hök. Han var den förste av de tre av samma släkt Almqvist, som varit landssekreterare i Älvsborgs län.

Han var född 1744 i Unnaryd i Småland och son till prosten Sven Almqvist och Anna Kylander. Han blev student i Lund år 1761 och var vice notarie i Göta hovrätt, då han 1769 blev auditör. Såsom landssekreterare erhöll han assessors titel. Han avled den 9 maj 1792.

Almqvist var sedan 1772 gift med *Eva Catharina Sundler* (f. 1753 d. 1793), dotter av kronofogden, titulära landskamreraren *Tore Sundler* och *Tolla Dalerius*. Makarna Almqvist hade tretton barn, om vilka upplysningar kunna inhämtas i *Leijonhufvuds Släktbok* sid. 180.

Almqvists efterträdare blev

7. *Sven Erland Heurlin* (1792—1805).

Han var född 1758 och son av kyrkoherden i Göteryd i Småland *Nils Heurlin* och *Sara Almqvist*, som var syster till landssekreteraren *Anders Almqvist*. Heurlin blev 1775 student i Lund, där han avlade filosofie kandidatexamen 1778 och juridisk examen 1780. Han lämnade 1805 landssekreteraresysslan för att bliva häradshövding i Kinnefjärdings m. fl. härad. Såsom sådan benådades han med lagmans titel. Han dog år 1827 på Truve i Källby socken, som efter hans död såldes till hans efterträdare, den framstående juristen *Johan Gabriel Richert*.

Heurlin var sedan 1793 gift med *Lovisa Sofia Sundberg* (f. 1764 d. 1850) dotter till löparen vid kungl. hovet *Johan Sundberg* och vid sitt gifte med Heurlin änka efter kamreraren vid Stockholms stads brandförsäkringsverk, kongl. sekreteraren *Jonas Borgström*.

Samma år som Heurlin blev student i Lund blev också studenten Thomas Thorén, som sedermera ändrade sitt efternamn till Thorild akademisk medborgare i Lund. Med denne sedan så märkliga man knöt Heurlin en nära och under många år bestående vänskapsförbindelse. Trettio brev från åren 1780—1784 skrivna av Thorild till Heurlin äro tryckta i Atterboms "Svenska Siare och Skalder" del. IV sid 51 ff. Thorild hade tidigare förbindelser med den stad, där Heurlin skulle få sin verksamhet förlagd. Under åren 1775—1777 hade nämligen Thorild i två omgångar varit informator hos superkargören af Dittmer på Rånnum, under vilken tid han naturligtvis mången gång besökt det närbelägna Vänersborg.

Såsom landssekreterare efterträddes Heurlin av

8. *Harald Almqvist* (1805—1821).

Han var född 1773 på Visingsö och son till prosten Johannes Almqvist och Anna Sara Drysén. Harald Almqvist var brorson till landssekreteraren Anders Almqvist. Han blev 1790 student i Uppsala, där han avlade teologisk examen samma år och ekonomisk examen 1792. Året därpå flyttade han till Lund för att fullborda sina studier för den prästerliga banan, men slog detta ur hågen och återvände till Uppsala 1794 och tog där hovrättsexamen 1795. Efter flera års förordnanden på domarebanan blev han vice häradshövding och landssekreterare i Älvsborgs län. Jämsides med denna befattning fortsatte han sin domareverksamhet genom att förrätta lagmanstingen i Vänersborg. 1811 fick han lagmans titel. År 1821 lämnade han landssekreterareämbetet för att bliva häradshövding i Åse, Viste, Kållands och Barne härad i Skaraborgs län, men bodde alltjämt kvar i Vänersborg, där han avled den 4 oktober 1849.

Almqvist var sedan 1808 gift med *Margareta Catharina Krull* (f. 1785 d. 1870), dotter till borgmästaren i Vä-

nersborg, titulära kommerserådet Jonas Krull och Margareta Catharina Hök, som ju var landssekreteraredotter.

Av makarna Almqvists sex barn uppnådde fyra vuxen ålder, och upplysningar om dem kunna inhämtas i Leijonhufvuds Släktbok sid. 178.

Såsom landssekreterare efterträddes Almqvist av

9. *Nils Christer Richert* (1821—1827).

Han var född 1795 och son av häradshövdingen i Vadsbo härad, tituläre lagmannen Johan Richert och Christina Margareta Bergendahl. Nils Christer var broder till den berömde juristen Johan Gabriel Richert, till häradshövdingen i Vadsbo härad Gustaf Birger Richert och till häradshövdingen i Väne m. fl. härad Mathias Eric Richert.

Nils Christer Richert fick ej innehava landssekreterareämbetet i många år, ty han dog redan den 28 mars 1827, således 32 år gammal, men hade då ändock varit landssekreterare i 6 år.

Han hade 1822 ingått äktenskap med Catharina Magdalena Kafle (f. 1800 d. 1823) dotter till ryttmästaren Johan Samuel Kafle och Hemfrid Ulrica von Wolcker. Makarna Richerts äktenskap blev kortvarigt. Den unga makan avled redan 1823, då hon gav livet åt en son, Johan Christer Emil, kallad Janne, som avled 1895 efter att hava varit häradshövding i Luggude m. fl. härads domsaga och en tid konsultativt statsråd.

Richerts efterträdare som landssekreterare blev

10. *Anders Peter Sandberg* (1827—1846).

Denne var född den 13 oktober 1794 och son av ägaren av Rånnum, kamreraren vid Trollhätte kanalbolag Gustaf Sandberg och Anna Christina Bagge.

Han blev student i Uppsala 1814 och avlade där juridisk examen. 1824 blev han borgmästare i Vänersborg, men ut-

nämndes redan 1827 till landssekreterare i Älvsborgs län och erhöll lagmans titel 1834. Han avled den 14 september 1846.

Han ägde tomterna 92 m. fl. i kvarteret Rosen, belägna i nuvarande "Stora Plantaget" utefter Kyrko- och Kungsgatorna. Tomternas byggnader, som voro försäkrade för 4,800 riksdaler, uppbrunno vid den stora eldsvådan 1834.

Sandberg var sedan 1824 gift med Hedvig Ulrika Sofia Kafle (f. 1806 d. 1880) som var syster till landssekreteraren Richerts fru.

Makarna Sandbergs barn voro: Anna Ulrika Magdalen (f. 1826 d. 1868) gift 1844 med kaptenen Fredrik August Virgin (f. 1811 d. 1895), Gustaf (f. 1828 d. 1905) borgmästare i Vänersborg, ogift, Christer Peter (f. 1832 d. 1913) framstående järnvägsingeniör, bosatt i London, (om honom se Nordisk Familjebok och "Hvar 8 Dag" 1913 nr 122), gift med Nanny Wikander (f. 1849 d. 1924), och Mauritz (f. 1834 d. 1882), gift med Ida Gustava Mathilda Norström (f. 1845 d. 1907).

Sandberg efterträddes som landssekreterare av

11. *Carl Oscar Almqvist* (1847—1875).

Han var född 1813 i Gränna av prosten Sven Johan Almqvist och Gustava Brandelius. Carl Oscar Almqvist, den tredje i släkten, som varit landssekreterare i Älvsborgs län, var brorson till landssekreteraren Harald Almqvist, och landssekreteraren Anders Almqvist var hans farfaderns broder.

Han blev student i Lund 1831 och 1835 i Uppsala, där han samma år avlade hovrättsexamen. Han blev 1837 länsnotarie i Älvsborgs län, förordnades till vice häradshövding 1842 och blev landssekreterare 1847. Han var ledamot av Vänersborgs drätselkammare och blev dess ordförande 1869. Han avled den 23 januari 1875.

Almqvist var sedan 1844 gift med Fredrique Agrell

(f. 1826 d. 1918) dotter till handlanden i Vänersborg Olof Fredrik Agrell och Fredrique Enbohm.

I makarna Almqvists äktenskap föddes tolv barn, bland dem Gerhard Ludvig, landssekreterare i Skaraborgs län, Johan Arvid, landssekreterare i Västerbottens län, och Alf Ragnar, överstelöjtnant, vars son, egendomsmäklaren Harry Almqvist, nu i Vänersborg, representerar den där sedan 1770 bosatta släktgrenen.

Carl Oscar Almqvist efterträddes såsom landssekreterare av
12. *Mats Zachrisson* (1876—1908).

Han var född i Vänersborg 1841 och son till lanträntmästaren Johan Adam Zachrisson och Christina Elisabet Richert (dotter till häradshövdingen Mathias Eric Richert).

Han blev student i Uppsala 1861 och avlade hovrättsexamen 1866 samt blev vice häradshövding 1867. Intill 1874 års slut förestod han olika domsagor och hade hållit 49 lagtima ting, då han år 1875 blev t. f. landssekreterare i Älvsborgs län. Han anlätades flitigt för ansvarsfulla utredningsuppdrag och var sekreterare i lagutskott vid 1875 och 1876 års riksdagar samt senare ledamot av 2. kammaren 1887—1900.

Under senare åren av sin tjänstetid var han av sjukdom hindrad att förvalta sitt ämbete, och fick då ägna sin tid åt sina vackra och mycket dyrbara samlingar av antikviteter, i synnerhet porslin, som han hopbragt i sitt hem å landeriet Kasen, som han ägde.

Han dog ogift i Vänersborg den 7 februari 1913.

Hans efterträdare blev

13. *Lars Theodor Jacobsson* (1908—1922).

Han var född i Östersund 1857 och son till förste lantmätaren Lars Theodor Jacobsson och Sofie Lundquist.

Han avlade studentexamen i Visby och juris kandidatexamen i Uppsala 1884. Efter tjänstgöring i olika domsagor och

i riksdagsutskotten blev han vice häradshövding 1884 och länsnotarie i Jämtlands län samma år samt landssekreterare där 1894, vilken sistnämnda befattning han 1908 utbytte mot landssekreterareämbetet i Älvsborgs län.

Ännu medan Jacobsson var kvar i tjänst drabbades han av svår ohälsa. Efter avskedstagandet 1922 bosatte han sig i Malmö, där han dog den 2 juli 1925.

Han var sedan 1889 gift med Selma Widfors (f. 1864 d. 1938), dotter till lantbrukaren Gustaf Widfors.

Makarna Jacobssons enda barn, dottern Helja, född 1890, är biblioteksassistent i Malmö.

Jacobsson efterträddes såsom landssekreterare av

14. *Gustaf Fredrik August Lidströmer (1922—1937).*

Han är född i Stockholm 1871 av grosshandlaren O. A. O. Lidströmer och Clara Lodin. Han avlade studentexamen 1890 och blev juris kandidat i Uppsala 1899 och inträdde efter åtskilliga förordnanden vid domstolar och ämbetsverk i länsstyrelsen i Södermanlands län, där han blev länsnotarie 1906 och länsassessor 1918. År 1922 utnämndes han till landssekreterare i Älvsborgs län, vilken befattning han vid uppnådd pensionsålder lämnade 1937, varefter han är bosatt i Stockholm.

F. landssekreteraren Lidströmer är gift med Anna Peipke (f. 1875), dotter till stationsinspektoren Axel Fredrik August Peipke och Jenny Cecilia Lindén.

Makarna Lidströmer fingo barnen Jonas, f. 1910, juris studerande och reservlöjtnant, samt Anne-Caroline, f. 1912 d. 1922.

Vid Lidströmers avgång från landssekreterareämbetet efterträddes han av

15. *Egon Hjalmar Lindgren (1938—)*

som från 1917 tillhört länsstyrelsen såsom länsnotarie och länsassessor.

LANDSKAMRERARE.

I 1634 års regeringsform omtalas såsom biträde åt landshövdingen förutom "handskrivaren" eller som han senare kallades landssekreteraren, även "bokhållaren", vars titel dock i den första landshövdingeinstruktionen av år 1635 ändrats till "landsskrivare". Det heter i instruktionen, att landsskrivaren skall hålla "Boken riktig och klar på alle Landz inkomster, opbörder och utgifter, optaga och registrera alla rättelser och adviser aff Fougdar och Vpbördzmän, såå och författa alla de rättelsser som till k. m:ts Räckne Cammer effter de andre memorialen i Räntesaker bör aff Landzhöffdingen opsändas".

Landsskrivarna eller som de också kallades landsbokhållarna fingo år 1719 sin titel utbytt mot l a n d s k a m r e r a r e, en titel, som dock då i praktiken — även officiellt — redan varit i bruk ett femtiotal år. Samtidigt med förbättringen av titeln fingo landskamrerarna sig tillerkänd samma rang som landssekreterarna d. v. s. de skulle i likhet med dessa "rangera med lieutenanter och underlieutenanter". Genom Kungl. Brevet den 10 oktober 1855 uppflyttades landssekreterarna och landskamrerarna i 16. rangklassen d. v. s. fingo rang före ryttmästare och kaptener och de med dessa i rang likställda professorerna vid rikets universitet. Ehuru all rang numera säges vara avskaffad, hava landssekreterare och landskamrerare på senare tiden förklarats skola intaga en ännu mer lysande rangställning än den som framgår av det ovan nämnda.

Landskamrerarna tillsattes ända till år 1820 av kammarkollegium.

* * *

Den förste, som i det år 1680 till omfånget reglerade Älvs-

borgs län efter landshövdingesätets flyttning till Vänersborg där beklädde vad som motsvarar landskamrerareämbetet var

1. *Lars Håkansson Lenberg* (—1707).

Han var född 1635 i Uppsala och son till en borgare. Han inskrevs som student vid akademien 1651. Man vet ej, hur han samlat meriter för landsbokhållaretjänsten i Älvsborgs län, som han innehade åtminstone från år 1670, då han med titeln Camrer uppträder som fadder vid barndop i Christinae församling. I Vänersborgs handlingar omtalas han första gången år 1694, då också som kamrer. Inför borgmästare och råd avlade han den 10 maj 1697 förnyad tro- och huldhetsed i anledning av regentskiftet vid Karl XI:s död. I 1700 års mantalslängd är han upptagen. För övrigt har man sig intet bekant om hans liv mer än att han dog i oktober månad 1707.

I de i Kungl. Biblioteket förvarade Klerckerska genealogierna uppgives, att han var gift med *Catharina Röbeck* eller *Rödbeck*, rådmansdotter från Gävle, och att makarna hade aderton barn. Bland dessa äro följande kända: *Mårten*, död ogift som student; *Sara Catharina*, död 1714, gift med stadsmajoren i Göteborg *Nils Arvidsson Elfwencrona* (f. 1644 d. 1707) i dennes tredje gifte; *Margareta Sofia*, död 1736 i Gävle såsom änka efter kaptenen *Johan Grönwald*; *Anna*, gift med rådmannen i Gävle *Johan Hammar*; *Elisabet*, gift med borgmästaren i Vänersborg *Anders Hiellman*, död 1694, i dennes 2. gifte och omgift med kyrkoherden i Larv *Mathias Törnedahl*, död 1705, i dennes 2. gifte; *Ingrid*, gift med kronofogden, tit. landssekreteraren *Clementz Ehrenholm* i Mariestad; *Lars*, f. 1685, d. 1729, ogift, auditör vid Smålands Infanteriregemente och fången vid Trönningen; *Daniel*, f. 1677, landssekreterare i Älvsborgs län och därefter borgmästare i Vänersborg; *Anders*, vilken sistnämnde blev faderns efterträdare som landskamrerare.

2. *Anders Lenberg* (1706—1717).

Man har sig icke bekant när och varest han var född. Han förvaltade landskamrerareämbetet samtidigt med att brodern Daniel var landssekreterare i länet. Anders Lenberg synes hava varit olycklig i sin ämbetsutövning vad penningförvaltningen beträffar och blev ställd under åtal för bristande redovisning av tjänstemedel. 1715 begärde han av magistraten upplysning om "vad fundament man haft för att taxera honom för nästan så stor egendom, som han ägt 1713, då han dock de tre senaste åren varit utan lön och all näring samt över år och dag legat i Stockholm uti actioner och processer". Han synes hava måst lämna sitt ämbete 1717. Den 3 december 1722 talas i domboken om salige landskamreraren Anders Lenbergs balance, som då var fastställd till 170 daler silvermynt, för vars täckande offentlig auktion utlystes å hans gård i staden, och den 20 april 1723 anmälas fordringar i anledning av att hans bo blivit avträtt till urarvakonkurs.

Lenberg var gift med Brita Christina Forsman, som 1726 var omgift med kornetten vid Västgöta kavalleriregemente Anders Jean Bäckström, född år 1692, vilken efter hennes död år 1734 gifte om sig med Maria Regina Wennergren.

I Lenbergs äktenskap föddes åtminstone ett barn, sonen Carl Abraham, född den 18 oktober 1713, om vilken intet ytterligare är känt.

Anders Lenbergs efterträdare

3. *Jonas Hök* (1717—1734)

var född år 1670, men man känner ej hans födelseort eller föräldrar eller om han var av samma släkt som landssekreteraren Georg Reinhold Hök.

Han omtalas som landskamrer första gången 1717. Han förekommer i 1720 års mantalslängd och synes hava fört ett

ganska stort hus, då han är en av de få, som hade två drängar och två pigor. Av 1750 års mantalslängd framgår, att han ägde gården nr 20 i kvarteret Kransen. Denna gård jämte dithörande brukningsrätt till en åkerlycka på Skräcklan, Frantzelyckan och ängstegen Oxemaren såldes efter hans död för 2,300 daler till borgaren och handelsmannen Magnus Perman.

Landskamreraren Hök tog avsked år 1734, då han benådades med assessors titel, och var sedan bosatt på Siggestorp i Tunhems socken. Han avled i december 1754, således 84 år gammal.

Han var gift två gånger, först med Sofia Åkerblom, som hade dött före den 24 juli 1735, då man processar om arv efter henne, och andra gången med Margareta Cederholm, död 1738.

I första äktenskapet hade han flera barn, av vilka följande äro kända: Nils, född 1727, student i Uppsala, västg. 1744, auskultant i Göta hovrätt 1747, Jonas, student i Uppsala, västg. 1731, notarie i kammarkollegium, Magnus Gabriel, student i Uppsala, västg. 1729, hovmästare hos riksrådet greve Arvid Bernhard Horn, sedermera kamrer i riksens ständers bank, Anna Sofia, gift med faderns efterträdare (se nedan), Petrus student i Uppsala, västg. 1744, Cornelius, omtalas i Vänersborgs dombok 1726, Cajsa Maja och Bernt, omtalas båda 1752, samt en till namnet okänd dotter, gift efter 1724 med rådmannen i Vänersborg Michael Wallman (d. 1732) i dennes 2. gifte.

Jonas Hök efterträddes av sin måg

4. *Anders Ingman (1734—1751).*

Han var född 1683 såsom äldste son till kronofogden i Nyland i Finland Anders Ingman (d. 1728) och Katarina Elisabet Streng. Anders I. och hans bröder Fredrik,

Elias Magnus och Jonas överflyttade till Sverige, där F r e d r i k (f. 1698 d. 1759) blev borgmästare i Borås, E l i a s M a g n u s (f. 1704 d. 1773), kammarrevisionsråd, ägare av Rörstrands porslinsverk och adlad med namnet Nordenstolpe, och J o n a s (f. 1713 d. 1786) kronofogde i Dalslands södra fögderi.

Anders Ingman d. y. hade varit kammarskrivare i kammarkollegium och i kammarrevisionen, då han den 9 maj 1734 utnämndes till landskamrer i Älvsborgs län. Han förekommer i mantalslängd för år 1740 med två drängar och två pigor och ägde då gården nr 36 i kvarteret Kransen. Dessutom ägde han från år 1755 säteriet Bryggum i Västra Tunhems socken. Han fick assessors titel år 1747 och lämnade 1752 landskamreraretjänsten för att bli borgmästare i Vänersborg.

Domböckerna från hans tid visa, att han var en synnerligen dugande ämbetsman, som med kraft och nit förstod sin syssla. Han var riksdagsman för staden 1755—1756 och 1760—62. Under den förstnämnda riksdagen bestod staden honom 5 daler i dagtraktamente och 150 daler till respengar, varjämte 1,500 daler ställdes till hans förfogande "för en eller annan stadens angelägenhet under riksdagen". Beloppet var troligtvis avsett till mutor.

I stadens dombok för år 1755 talas om hans "besynnerliga omsorg, möda och flit för det som länt till stadens varje-handa förmån".

Ingman avled den 29 juni 1761. Redan 1755 hade han fått lagfart på sin i kyrkans kor belägna grav, som han med tillhörande uthuggen täljsten för 33 daler samt köpt av änkan Dorotea Ögren.

Han var som förut nämnts gift med landskamreraren Höks dotter Anna Sofia, som 80-årig avled i Vänersborg år 1791.

Makarna hade fem barn: J o n a s (f. 1734 d. 1808) härads-

hövding i Färs och Frosta härad i Skåne, Anders Fredrik (f. 1741 d. 1819), vice häradshövding och rådman i Vänersborg; Anna Sofia (f. 1750 d. 1777), gift med amiralitetslöjtnanten Gustaf Bernhard Gyllenberg; Anna Maria, om vilken man ej vet mera än att hon levde år 1763, samt en till namnet okänd dotter, som sistnämnda år var gift med amiralitetslöjtnanten Johan Axel Sjöberg.

Anders Ingman efterträddes såsom landskamrerare av

5. *Olof Borgström* (1752—1759).

Man känner ej, var han var född, ej heller hans föräldrar. Han var 1735 kronobefallningsman (kronofogde) i Redvägs härad av Älvsborgs län. 1755, då han äger gården nr 16 i kvarteret Blomman, kallas han landskamrerare, men 1759 tituleras han assessor, vilken titel han sannolikt erhållit vid sitt avskedstagande sistnämnda år, då han också sålde sin gård i Vänersborg, dåmera kallad nr:is 22 och 23 i kvarteret Blomman, till fabrikören Magnus Karlgren, varefter han åter flyttat till Kind, där han troligen ägde fastighet i Gällstads socken.

1772 omtalas han såsom avliden.

Borgström var två gånger gift, först med Catharina Holst (f. 1742) och därefter 1746 med Agneta Elisabet de Silentz (f. 1706) dotter till justitiepresidenten i Göteborg Wilhelm de Silentz och Ingrid Bruun. Hon hade förut varit två gånger gift.

I båda äktenskapen funnos barn: Olof (f. 1723 d. 1796), kommissionslantmätare i Halland, Anders (f. 1725 i Gällstad, Kinds härad) student i Lund, gbg, 1743, Claes Wilhelm (f. 1728) stud. i Lund 1747, landsfiskal i Skaraborgs län, Wilhelm Fredrik (f. 1749 d. 1788) komminister i Bro, Bohus l.). Om de tre döttrarna Bolla, Anna Stina och Eva Maria är intet känt mera än att de äro namn-

givna i Vänersborgs mantalslängd för år 1755. Bolla kan kanske vara den Ingeborg Borgström, som var gift med landtullinspektoren i Borås Jonas Nerman, f. 1731 (Elgenstiernas Ättartavlor: Nerman).

Borgström efterträddes av

6. *Anders Otto Laurin* (1760—1779).

Han var född i Småland 1723 av sedermera häradshövdingen på Gotland Johan Laurin och Margareta Kolmodin.

Han var 1747 e. o. kammarskrivare å andra provinskontoret i kammarkollegium och blev 1750 ordinarie. Han sökte sedan förgäves landskamrertjänsterna i Stockholms län, i Gotlands län och i Malmöhus län, kronofogdetjänsten i Sevede och Tunaläns fögderi och lanträntmästaretjänsten i Älvsborgs län (1757), där han sedermera den 15 januari 1759 utnämndes till landskamrer. Redan samma år begärde han förgäves transport till lanträntmästaretjänsten i Göteborgs och Bohus län och sökte 1765 utan framgång landskamrerstjänsten i Kristianstads län. Han ansågs som en skicklig kameralist, och då han begärde och erhöll avsked år 1779, tilldelades honom såsom pension halva den indelta landskamrerarelönen som ett särskilt nådevedermäle för långvarig och god tjänst. Han var puckelryggig och klen till hälsan, men hade dock nått en ålder av 76 år, då han avled i Vänersborg den 13 februari 1789.

Han ägde gården nr 14 i kvarteret Liljan, där hans änka ännu 1800 bodde kvar. Gården kallades då nr 276 i kv. Liljan.

Laurin var sedan 1749 gift med Charlotta Facht (f. 1729 d. 1801), dotter till rådmannen i Visby Mårten Facht och Engel Stenman. Den i Kindbergs: släkten Laurin förekommande uppgiften att fru Laurin avlidit 1789 är felaktig, ty enligt Vänersborgs dödbok avled hon den 14 mars 1801.

I äktenskapet föddes två barn: Jean Gabriel och Marten, som båda avledo i späd ålder.

Laurins efterträdare blev

7. *Daniel Wilhelm Wikström* (1779—1796).

Man känner varken hans födelseår, födelseort eller namnen på hans föräldrar. Man borde kunna antaga, att han hade släktförbindelse med postinspektoren i Vänersborg (1753—1770) Carl Wikström, men det har ej kunnat visas.

Wikström, som tituleras assessor 1790, gifte sig 1791 med Wilhelmina af Dittmer (f. 1769 d. 1846), dotter av superkargören vid ostindiska kompaniet, ägaren av Rånnum i Tunhems socken, Henrik Herman af Dittmer och Maria Liedgren. Assessorskan Wikström gifte 1812 om sig med majoren Jonas Adrian Tollstedt (f. 1762 d. 1835).

Wikström hade lämnat landskamrerareämbetet under år 1796, men levde ännu 1800, då han ägde gården nr 227 i kvarteret Liljan, belägen vid Kungsgatans södra sida mellan Edsgatan och Kyrkogatan, där Vänersborgsbankens hus nu ligger. Han synes hava avflyttat från Vänersborg, ty anteckning om hans död, som ju måste hava inträffat före 1812, finnes ej i Vänersborgs församlingsbok.

Wikström efterträddes av

8. *Eric Norström* (1797—1808).

Han var född 1769 och son till häradsskrivaren i Kinds fögderi Elof Norström och dennes hustru i 2. giftet Lisa Möller (Elof Norström var gift 1. gången med Magdalena Eleonora Borgström, f. 1716, troligen av samma släkt som landskamreraren Olof Borgström).

Eric Norström var e. o. kammarskrivare i kammarrevisionskontoret, då han 1792 konstituerades såsom vice länsbokhållare i Älvsborgs län, där han sedan i flera omgångar under

längre tider var t. f. landskamrerare, innan han blev ordinarie innehavare av befattningen.

Landskamrer Norström avled den 20 november 1808.

Han ägde Önafors i Tunhems socken samt gården nr 318—320 i kvarteret Blomman belägen i sydvästra hörnet av Kungs- och Residensgatorna. År 1800 hade han i sitt hus tre drängar och tre pigor förutom husjungfru samt betalade skatt för 17 fönsterlufver.

Norström var sedan 1796 gift med Sofia Magdalena Hafwenström (f. 1778 d. 1821), dotter av källarmästaren och handlanden i Vänersborg Anders Hafwenström och Maria Helena Rådberg. Fru Norström blev omgift med kammarrättsrådet Lars Olof Fägersten (f. 1775 d. 1847).

Makarna Norström hade barnen Maria Lisa (f. 1798 död ogift före 1846), Eric Gustaf (f. 1800 d. 1858) protokollsekreterare, gift 1. gången med Wilhelmina Hercules (f. 1802 d. 1840), 2. 1840 med Mathilda Sofia Wallensteen (f. 1825 d. 1908), Johan Emanuel (f. 1802 d. ogift 1880) ägde Önafors efter fadern, Carl Eloff (f. 1805 död ung, Wilhelm (f. 1809 postumus, d. ogift 1882), vice auditor.

Landskamrer Norström efterträddes av

9. *Christian Ludvig Rinman* (1809—1835).

Han var född i Uppsala 1770 och son av borgmästaren därstädes Gustaf Rinman — broder till den berömde metallurgen Sven Rinman — och Catharina Dorothea Holler.

Han blev e. o. tjänsteman i kammarkollegium 1793, härads-skrivare på Gotland 1794 och i Västerås läns norra fögderi 1798 samt landskamrerare i Hallands län 1808, varifrån han 1809 transporterades till samma befattning i Älvsborgs län.

Han fick titel av kammarrättsråd 1815 och blev riddare av Vasaordern 1818.

Rinman var ledamot i länets hushållningssällskaps arbetande

utskott 1812—1815 och 1826, då han utsågs till sällskapet vice ordförande.

Han ägde gården 28, 29 i kvarteret Kransen, belägen i nordvästra hörnet av Eds- och Kronogatorna. Hans hus, som var försäkrat för 3,500 riksdaler banko, brann upp i den stora eldsvådan 1834.

Landskamrer Rinman tog avsked år 1835 och bodde sedan på Lilla Höghult i Torps socken på Dal, där han avled den 24 november 1854.

I kollegan Bengt Erik Bålds efter hans död utgivna "Vitterhetsförsök" — tryckta i Venersborg 1826 — finnes intagen en "Skål för Kammarrätts-Rådet Rinman den 25 Febr. 1824", där följande karaktäristik av skålens föremål göres:

"Fast för ordningen bestämdt
Troget sina pligter,
Är ditt sine alltid jemnt,
Jemnt som Themis vigter.
Veklighet Du icke tål,
Fröjd ej biltog drömmar:
Derföre en hvar Din skål
Ned i botten tömmer."

Rinman var gift sedan 1818 med Eleonora Lovisa Charlotta Wetterman (f. 1789 d. 1876), dotter av häradshövdingen Elof Wetterman och Beata Lovisa Wahlberg.

Makarna Rinman hade fyra barn: Johan Elof (f. 1819 d. ung), Frans Carl (f. 1821 d. 1896) bruksinspektör vid Dejefors, Josefina Wilhelmina (f. 1825 levde 1898 ogift), Amalia (f. 1826 levde 1898 ogift), Johan Ludvig (f. 1829) lantbrukare på Lilla Höghult i Torps socken.

Rinman efterträddes av

10. *Fredrik Håkan Gasslander* (1835—1851).

Han var född i Stockholm 1791 av perukmakaren Samuel Gasslander och Eva Fredrika Hoffman. Vid 21 års ålder blev han landskontorist i Älvsborgs län och passerade sedan vid länsstyrelsen alla grader ända till t. f. landshövding. Redan 1813 var han länsbokhållare och utnämndes till kronofogde i Marks fögderi 1819. Han hade redan därförut erhållit landskamrerares titel och blev landskamrerare i länet 1835. Då landshövding Sandelhielm avled år 1850, förordnades Gasslander till t. f. landshövding och innehade detta förnämliga förordnande till dess landshövdingen Bengt Carl Bergman, som utnämndes den 3 februari 1851, tillträdde ämbetet.

Samma år den 30 september erhöll Gasslander avsked som landskamrerare och förordnades till postinspektör i Vänersborg, vilken befattning han innehade till sin död den 22 december 1862.

Gasslander var en synnerligen driftig ämbetsman, vars tid räckte för mycket arbete av den mest skiftande beskaffenhet. Han var vice sekreterare i länets hushållningssällskap 1814—17 och efter sin flyttning till Mark, då han bodde i Borås, skattmästare hos sällskapets södra filial 1829—1835. Han uppehöll också befattningen som stadskassör i Vänersborg 1815—1819, var ledamot av lasarettsdirektionen, ombudsman hos brandstodsbolaget, Vänersborgs Drätselkammarens förste ordförande (för år 1836), ledamot av styrelsen för Värmlandsbankens filialkontor i Vänersborg 1843—1854 och innehade dessutom en mängd andra uppdrag, av vilka här må nämnas ordförandeskapet i den med anledning av den stora eldsvådan i Vänersborg 1834 tillsatta reglerings- och värderingskommissionen. Han var även av Kungl. Maj:t anlitad för kommittéuppdrag.

Genom särskilt nådigt brev förklarade Kungl. Maj:t sin till-

fredsställelse och sitt välbehag över Gasslanders ådagalagda nit och berömliga verksamhet vid befrämjande av skolinrättningar i Marks härad, och i ett annat nådigt brev år 1814 uttalade Kungl. Maj:t sitt välbehag över det nit och den omtanke, varmed Gasslander handlagt de vidlyftiga ersättningsfrågorna i anledning av Trollhätte kanals utvidgning. Av Borås stads invånare erhöll han 1829 som hedersskänk en antik större dryckeskanna av silver, och av häradshövdingarna i Älvsborgs län mottog han 1837 en käpp med guldknopp samt av länsmännen i länet år 1841 en snusdosa av guld. Sistnämnda år blev han riddare av Nordstjerneorden.

Gasslander var ej blott en synnerligen dugande, utan även en mycket populär tjänsteman med en otroligt stark arbetslust och arbetsförmåga.

Men genom en "yppig levnad" — som A. E. Lilliestierna skriver om honom i sina "En åttioåringens minnen" — blev hans ekonomiska ställning så undergrävd, att han fick lämna landskamrerareämbetet. Man hjälpte honom till den indräktiga befattningen som postinspektör, men 1854 måste han gå i konkurs, och många av hans borgensmän miste alla sina tillgångar. (Den sista uppgiften från Lillienstierna). Hans duglighet och popularitet åstadkom, att han oaktat konkursen fick hava kvar postinspektörssysslan, men han kunde aldrig förbättra sin ekonomi. Vid hans död avträdde boet till urarvkonkurs med 2,300 riksdaler i tillgångar och 73,500 riksdaler i skulder. Hans landshövding, Bengt Carl Bergman, som också var en dugande tjänsteman, delade hans öde. Han måste 1858 på grund av tilltrasslade affärer lämna ämbetet och blev sedermera postmästare i Linköping.

Gasslander var tre gånger gift: 1) 1821 med Maria Sofia Kullgren (f. 1790 d. 1829) i hennes andra gifte (g. 1. m. 1808 med handlanden i Vänersborg Jonas Agrell f. 1782 d. 1819), dotter till handlanden i Uddevalla Jonas Kullgren

och Johanna Lovisa Spaak; 2) 1830 med Anna Helena Björk (f. 1791 d. 1831), dotter till handlanden i Göteborg Elias Björk och Johanna Catarina Wising; 3) 1832 med Andréetta Dorothea Hjorth, (f. 1798 d. 1876), dotter av stadsfiskalen i Uddevalla, vice häradshövdingen Christian Fredrik Hjorth och Anna Lovisa Dieden.

I Gasslanders första äktenskap föddes två barn, Charlotta Wilhelmina, född i Borås 1827, och Fredrik Wilhelm, född i Borås 1828, båda döda i unga år. Det andra äktenskapet var barnlöst. I tredje äktenskapet föddes fem barn: Johanna Andrea, född 1833 i Borås, död ogift i Vänersborg 1868, Johan Samuel, född i Borås 1834, död 1862, underlöjtnant vid Svea artilleriregemente, gift 1858 med Ottilia Carolina Löwenadler (f. 1835 d. 1859), Anders Christian, född 1835 i Naglums socken, student i Lund 1853, vice häradshövding, överkommissarie vid flottan, död i Karlskrona 1890, gift 1874 med Alma Hilma Emma Johanna Borg, Carl Niclas, född 1837 i Vänersborg, slussinspektör vid Norsholm, gift 1881 med Elise Augusta Widgren, Gustaf Håkan, född 1842 i Vänersborg, student i Lund 1860, landskamrer i Jönköpings län 1881—1906, död i Stockholm 1907, gift 1887 med Frida Österdahl, född 1862.

Gasslander efterträddes såsom landskamrer av

11. *Johan Magnus Ryding (1852—1882).*

Han var född i Tunhem 1817 och var son till kronofogden, tituläre landskamreraren Johan Fredrik Ryding och Charlotta Lindborg. Ryding var av en gammal landstatssläkt. Jonas Ryding, född 1729, död 1789, var kronolänsman i Väne härad. Hans son Johan, f. 1755 d. 1819, var häradsskrivare i Väne fögderi. Dennes son var den förenämnde kronofogden Johan Fredrik Ryding.

Johan Magnus Ryding kom i Skara skola 1829 och blev

1837 student i Uppsala, där han 1840 avlade kameralexamen. 1843 blev han landskontorist i Älvsborgs län samt befordrades 1849 till länsbokhållare. 1852 blev han landskamrer och innehade detta ämbete i trettio år till 1882, då han tog avsked.

Han avled den 7 mars 1898.

Landskamrer Ryding var sedan 1850 gift med Karin Liedzén, (f. 1821 d. 1905), dotter av kyrkoherden i Lari, Skara stift, prosten Sven Magnus Liedzén och Carin Helena Brun.

Makarna Ryding hade allenast ett barn, dottern Carin, (f. 1851 d. 1913), gift med kaptenen Wilhelm Jonsson (f. 1843 d. 1909).

Ryding efterträddes av

12. *Olof Henrik Wibom* (1883—1909).

Han var född i Tolg i Kronobergs län av kyrkoherden Åke Henrik Wibom och Jeanette Sofie Granbom och blev 1852 student vid Lunds akademi, där hans far, farfar och farfarsfar före honom bedrivit sina studier. Han avlade kameralexamen 1855 och blev 1858, således vid 24 års ålder, kronolänsman i Östra Härad. 1874 befordrades han till kronofogde i Norra Ångermanlands fögderi och blev landskamrerare i Väster-norrlands län 1882 och i Älvsborgs län 1883. Han kvarstod i tjänst till sin död, den 1 juli 1909.

Landskamrer Wibom var en mångbetrodd och verksam man. Han var ordförande i styrelsen för Vänersborgs sparbank från år 1887, ledamot av styrelsen för Enskilda Banken i Vänersborg från 1888 och dess vice ordförande, ordförande i länets stadshypoteksförening, kamrerare i landstinget och ordförande i Vänersborgs fattigvårdsstyrelse, samt innehade dessutom en mängd andra uppdrag, som han alla skötte med livligt intresse och stort nit.

Landskamrer Wibom var sedan år 1875 gift med Hulda Andersson (f. 1853 d. 1934).

Fru Hulda Wiboms livliga intresse, goda smak och initiativrikedom förde henne till en ledande ställning inom sällskapslivet i Vänersborg, och otaliga äro de välgörenhetstillställningar av olika slag, genom vilka under hennes ledning penningar hopbragtes för lindrande av nöd eller understödjande av betydelsefulla företag.

Makarna Wibom hade barnen: Gerda, född 1877, gymnastikdirektör, gift 1914 med kaptenen Nils Åstrand f. 1885, Åke Olof, född 1879 död 1907, sjukgymnast, Sven Ivar, född 1883, kommandörkapten av 2. graden på reservstat, verkställande direktör i Svenska Radioaktiebolaget, gift 1911 med Siri Hedblom, född 1884, Tor Henrik, född 1885, kapten i Svea artilleriregementes reserv, ordförande i Stockholms fastighetsägareförening, gift 1910 med Vesta Thalín, f. 1888,

Landskamrer Wibom efterträddes av

13. *Bror Axel Nicolaus Hendeberg* (1909—1928).

Han var född i Ystad 1861 av kyrkoherden i Grönby Simon Olof Hendeberg och Hulda Charlotta Bolinder och blev student i Lund 1880. Han avlade hovrättsexamen 1886 och förordnades efter förvärvade tingsmeriter till vice häradshövding år 1889. Sedan han i olika befattningar tjänstgjort hos länsstyrelserna i Östergötlands och Västmanlands län, i vilket sistnämnda län han blev länsnotarie 1895, utnämndes han 1904 till kronofogde i Fryksdals fögderi i Värmlands län och blev 1905 landskamrer i Blekinge län, varifrån han erhöll transport till Älvsborgs län 1909.

Vid uppnådd pensionsålder år 1928 avgick landskamrer Hendeberg från tjänsten, men bodde kvar i Vänersborg, där han avled den 11 april 1935. Han var ogift.

”Hendeberg — heter det i en minnesruna vid hans bortgång — var typen av en oväldig och rättrådig ämbetsman. Till hela sin läggning var han urban och älskvärt välvillig.”

Han efterträddes av

14. *Carl Christian Eugen Malm* (1928—)

som efter att hava börjat sin landstatsbana i Göteborgs och Bohus län blev länsbokhållare i Älvsborgs län 1914 och läns-assessor å landskontoret därstädes från och med år 1918. Han utnämndes år 1928 till landskamrerare i länet.

* * *

Dessa anteckningar om landssekreterare och landskamrerare i Älvsborgs län äro icke avsedda att vara annat än ett ringa och ofullständigt förarbete för den, som en gång kan vilja skriva länsstyrelsens historia. Att anteckningarna till innehåll och utformning blivit mycket ojämna, beror huvudsakligen på de mycket ojämt och överhuvudtaget mycket litet flödande källorna. Det är att minnas, att Vänersborgs kyrkoböcker och andra offentliga handlingar från äldre tider så gott som helt och hållet gått förlorade vid de stora eldsvådor, som vid flera tillfällen härjat staden. De uppgifter om familjeförhållanden o. d. som jag här för 1600- och 1700-talen kunnat meddela äro, där de ej äro hämtade ur den tryckta personhistoriska litteraturen, hopletade ur de i Göta Hovrätts arkiv förvarade exemplaren av stadens domböcker. Det kan möjligen vara av ett visst värde att de därifrån hämtade, svårtillgängliga uppgifterna fått komma till synes i dessa anspråkslösa anteckningar.

BERTEL HALLBERG.

Mitt första besök i Vänersborg och en lycklig slump.

Under senare hälften av 1860- och förra delen av 1870-talen stod havren i högt pris, emedan England uppköpte allt, som kunde levereras, i och för krigsändamål, som det sades. Särskilt Dalsland med sin magra jord slog sig på odling av havre, som är ett anspråkslöst sädeslag. Det var då Dalsland fick benämningen "Himmel och havrejord". Så gott som på alla åkrarna skördades havre år efter år utan gödsling eller annat vederlag åt jorden, som till sist blev så utsugen, att den ingenting kunde bära. Det blev en hård tid med en utvandringsström till Amerika, och det talades då om "Det fattiga Dal". Nu gälla sedan lång tid tillbaka icke de anförda benämningarna, utan det välmående Dal.

I Vänersborg funnos flera handlande, som köpte upp havre för export och säkerligen gjorde mycket goda affärer. Jag minns Friberg, Bruun, Swedberg, Andersson samt tre herrar i något slags bolag, vilka benämndes "Nobel, Stilig och Balans". De två förstnämnda torde hava tagit till uppgift att representera firman utåt genom ett elegant och flott uppträdande, under det att den strävsamme Balans sökte hålla balansen mellan debet och kredit någorlunda i jämvikt, men det gick icke i längden.

Vid en stadsresa skulle man vanligen ha några kannor brännvin med hem, och det fick man hos grosshandlaren J. A. E. Schagerström, som bland annat hade brännvinsreningsfabrik, där Blåsutbiografen nu står.

Det ursprungliga brännvinet var mustigt och starkt, men efter nutida smak ingalunda läckert. Så kom renat, sedermera förbättrat till dubbelrenat och slutligen till tiodubbelt renat brännvin, nutida snapsen, ehuru även hembränt och pottaskeskakat gott duger för somliga.

Schagerström var en högst originell hedersman, om vilken många lustiga historier voro i sväng. Så hade han i Tidning för Vänersborgs stad och län följande annons: "Renadt och orenadt brännvin samt äkta fransk konjak av egen tillverkning till salu hos J. A. E. Schagerström, Vänersborg". Disträ, som han var i hög grad, kunde han underteckna breven med: "Högaktningsström J. A. E. Schagerfullt".

Vida känd var garvaren och läderhandlaren ("fabrikör") Johan Pettersson, en sko- och upptågsmakare av första ordningen och väldig till omfånget. Ett exempel: När han med sitt vanliga gäng en eftersommarafton pokulerat å nobis rätt grundligt, bjöd han kumpanerna med hem i trädgården för att dricka ett nytt fint vin. Visserligen tyckte de det var en något fadd smak, men de kunde inte på natten se vad det var utan godtogo uppgiften om något utländskt fint. Då respektive fruar vaknade på morgonen och fingo se sina män blåsvarta om truten, voro de nära att få slaget, troende att det var någon farlig sjukdom. Fru P. blev ej heller belåten, ty hennes man hade förplägat sina gäster med hennes råa blåbärssaft. Det var P. som byggde sitt stora garveri bredvid gasverket, därvid första villkoret för byggmästaren var, att skorstenen skulle vara några alnar högre än fabrikör Carlbergs garveriskorsten. Jag har för mig att något garvande aldrig kom i gång. Byggnaden har undergått många öden.

På den tiden spelade de myndiga och skickliga hantverksmästarna en betydande roll i samhället, och det fanns flera yrken, som nu ha försvunnit i den ojämna kampen mot maskinerna. Jag anför några: tunnbindare, trätoffelmakare, gelb-

gjutare, kammakare, perukmakare, fältskär-barberare (huvudsaklig uppgift att dra ut tänder och öppna åder på lik för att konstatera att det icke var skendöd; G. Åkerström hade certifikat som fältskär), buntmakare, körsnär, färgare, repslagare, hovslagare m. fl., vilka nu höra till "den gamla goda tiden".

"Näringsställen" var det gott om. Det mest gouterade på morgonkröken tycks apoteket hava varit, ty vid sex-tiden tågade en rad myndiga och manhaftiga mästare dit för att få sin rafflande, humörupppfriskande morgonbesk. Bland krogarna fanns det en, vars ägare kallades "Lellebesken", där väl folk med klenare kassa kunde få sin magborstare.

En smygekrog, som synes hava tolererats rätt välvilligt, hade man en tid att tillgå i "Höga trappan", ett rött envåningshus å hög stenmur med en hög trappa utanpå muren upp till ingången på den plats, där systembolagets hus nu ligger. Å "Höga trappan" trivdes skumraskfigurer med supande, kortspel, slagsmål och uppgörande av planer. Vid ett tillfälle blev en person utfockad, föll nedför trappan och slog ihjäl sig.

Men nog nu med interiörer från gamla Vänersborg och äntligen till min resa.

* * *

År 1867, alltså vid 9 års ålder, fick jag av min far det stora förtroendet att följa med två drängar och en torpare för att köra, även jag, ett lass havre till sta'n, d. v. s. Vänersborg.

Naturligtvis fick jag en lugn, from och mycket klok häst, som skötte sig korrekt vare sig med eller utan mitt ingripande, vilket han för resten fullständigt nonchalerade såsom inte alltid så välbetänkt. Dessutom höll han tummen på ögat även på mig. Satt jag på lasset och vi kommo till en backe, som det var gott om, stannade han, vände på huvudet och

såg på mig, tydligen sägande: "Skäms du inte pojke, att åka på ett tungt lass uppför backar". Det var att stiga av och så bar det i zickzack uppför den långa backen. Komna upp stannade han, tittade på mig menande: "Nu pojke, kan du få åka, ty nu bär det utför". Hur lång tid det tog att köra fem mil med tunga lass på så gott som ofarbara vägar kan möjligen räknas ut. Vanligen 12 timmar och därutöver med betesrasterna.

När havrellassfororna (flera lass tillsammans) närmade sig staden, möttes de redan i "Länsmansliden" av de olika handlanden utskickade värvare, som lovade guld och gröna skogar från respektive huvudmän, men vanligen var det nog så, att bönderna voro stamkunder hos vissa olika handlande. Ett stående påbröd för alla var, att varje körkarl vid likviden erhöll en rejäl sup och så ett halvstopp brännvin till väggkost. Det var billigt då. Supen min avstod jag från mot ett par karameller. Däremot kom alldeles säkert på min lott brännvins halvstoppet, men hamnade förvisso hos mina reskamrater.

Som vi kommo till sta'n på eftermiddagen och varken hästar eller folk hade orkat resa åter under natten, stannade vi kvar för att ligga över till morgonen. Då sådant var vanligt för de långväga lantborna, funnos å varje större handelsgård såväl stallar som drängstugor till fritt begagnande.

När affärerna voro uppgjorda, gav jag mig ut för att se mig omkring, ty det var första gången jag varit i en stad. För den nyfikne bondpojken var det mycket nytt att beskåda och beundra. Särskilt fängslades jag av hamnen med sina allhandla fartyg och så den märkvärdiga järnvägen.

Staden var visserligen på långt när inte så stor då, egentligen begränsad till Södergatan, Vallgatan och Nygatan, men tog i alla fall tid, så att det blev ganska sent på septemberkvällen, när jag återkom för att logera i drängstugan. Till min förskräckelse voro portarna till gården stängda. Jag bul-

tade, ropade och sökte efter andra inkomstvägar, men förgäves. Jag ställde mig då vid porten och grät bittert, givetvis fruktande att få stå där hela natten.

Då kom en herre gående, och han stannade, frågande, varför jag grät. Snyftande redogjorde jag för min förtvivlade belägenhet. Så frågade han, vad jag hette, varifrån jag var och om mina föräldrar. När jag nämnde dessa, märkte jag, att hans röst blev ivrigare och varmare. Genast sade han: "Kom du med mig, min gosse, så ska du få dig ett ordentligt mål mat, ty det kan du behöva, och sedan ligga över natten på hotellet, där jag bor". Hur lycklig jag blev kan lätt tänkas. Den fine herrn var själva godheten och frågade om allt möjligt hemifrån trakten. Slutligen sade han skrattande: "Du vet förstås inte, vem jag är. Jo, jag är din farbror, som är på väg hem från Amerika för att möjligen köpa mig en egendom och stanna i Sverige, men jag ville överraska och har därför icke underrättat om min hemkomst. Hälsa dina föräldrar, att jag snart skall komma på besök, och det gläder mig, att slumpen styrde mina steg till den gråtande brorsonen vid porten". —

Följande morgon förde han mig till mina reskamrater, som finga sig en ordentlig skrapa för deras oförsvarliga sätt att lämna en pojke vind för våg i en främmande stad.

Det torde vara förståeligt, att denna lyckliga slump outplånligt etsat sig fast i mitt minne.

JONAS WALLIN.

(Anförande av förf. vid inträdet i Gillet annandag jul 1938.)

En drömmande präst i Vänersborg för hundra år sedan.

Bland alla de underliga djur, som dväljas i vår Herres hage, är för visso människan det underligaste. Till denna reflexion kommer man obevekligt, då man — detta skrives i början av sept. 1939 — får vara med om att den märkvärdiga jordevarelseu homo, som till efternamn fått benämningen sapiens, d. v. s. vis, finner det vara vist att 25 år efter ett civilisationsnedbrytande världskrig sätta i gång med ett nytt. Och denna homo, som i sin vishet har kunnat utfundera alltmera fulländade redskap för att förgöra sig själv, har dock i alla tider drömt om ett Utopia — ett Lycksalighetens land — ett "Paradis" —, där lammet kan beta i fridfull trygghet vid lejonets sida. Hur därvid lejonet, som är dömt att svälta ihjäl, om det icke får äta upp lammet, skall kunna inpassas i detta sammanhang, förefaller dock vara ett svårlöst problem. Huvudsaken är, att det finnes och alltid har funnits människor, som hoppas på och drömmer om den frid, som en gång skall komma till vår arma jord.

I vår goda stad levde och verkade för hundra år sedan en komminister vid namn Fredrik Rådberg. Han föddes 1789 och var son till regementsskrivaren, krigsrådet A. Rådberg. Hans morfar var rådmannen i Vänersborg M. Johan Thornton. Efter studier i Uppsala, vilka resulterade i hovrätts-, kansli- och fil. magisterexamen, prästvigdes han 1818. År 1829 var han rektor vid Nya Elementarskolan i Stockholm, 1831 komminister i Tengened samt slutligen komminister 1835

i Vänersborg. Han dog 1853. Med hustrun Carolina Castoria hade han dottern Fredrika Augusta och sonen Karl Fritiof, lektor i Vänersborg, död 1892.

I Vänersborgs söners gilles ägo befinner sig en liten bok om ett par hundra sidor, författad av Fredr. Rådberg. Bokens

FREDRIK RÅDBERG.

titel är "Friedland, Romantisk, Litterär och Politisk Dröm med Charta", och den utkom år 1839 från Joh. Qvists tryckeri. I företalet säger sig förf. ha haft en svår febersjukdom år 1819, och under densamma drömde han en gång "om ett Friedland, en af utflyttade Européer jämte urinnevånarne befolkad ö i Söderhafvet, en Miniatur- och dock Normal-Stat, hvars institutioner och samhällslif voro en förening af den högsta oskuld och den högsta bildning". Drömmen återkom sedan "med tvingande nödvändighet" och "föreställningen om

detta Friedland utvecklade sig småningom till ett af flera ö-stater bestående Friedlandsförbund". Han utformar sitt Friedland till ett idealsamhälle på hög kulturell ståndpunkt med alla de institutioner, som ett sådant kräver. Tjugo år efter den första drömmen beslutar han sig så för att sammanföra sina drömmar till ett helt och resultatet är den bok, som alltså i år fyller 100 år.

I första kapitlet skildrar förf., hur han efter ett skeppsbrott kastades "af hafsvågorna på en okänd kust". Då han "återvaknade till sansning", befann han sig i hemmet hos en läkare vid namn Breda av svensk härkomst. Läkaren samt hans fru och dotter gävo honom den bästa vård och "tycktes mig vara förträffliga, utmärkt väl uppfostrade menniskor, och talade tyska. De underrättade mig, att jag var i staden Friedburg i storfurstendömet Friedland, en Ö i söderhavet, med omkring 300,000 innevånare — dels av Europeisk härkomst, dels från vilda tillståndet till Europeisk bildning öfvergångna urinvånare, kallade Minonajas, af öns fordna namn Minona".

"Ön Minona kallades Friedland af dess första Europeiska kolonister, hvilka, sedan de måst öfvergifva sina fädernesland, efter de hårdaste öden, omsider här funno en fristad. Sedan Anarkiens och Despotismens omvexlande fador i flera tiotal af år förhärjat Europa, sedan genom Egoism och Atheism lagarna förlorat sin kraft, närings- och konstflitens alster höljts af blodsvett, och skatters och statsskulders tyngd nedtryckt hvarje ädlare sträfvande, och ära, frihet och lif måste köpas genom de oerhördaste offer, sedan konst och vetenskap, höljde i Mystiska och Atheistiska Theorier, blifvit lasternas och passionernas slafvar, så beslöto omsider några tusende, att till en annan del af verlden rädda sig sjelfve och himlaskatterna i sin själ. Så funno, efter otaliga missöden, en stor del af dem dessa förut okända söderhafvets öar, der de, med dess nästan i det första naturtillståndet lefvande,

men fromsinta urinvånare, efter några lätt försonta strider, ingingo det samhällsförbund, som sedan så lyckligt utvecklade sig.”

Med dessa ord låter förf. sin värd, läkaren Breda, berätta, hur denna idealstat kom till. Man kan inte undgå att göra den gamla reflexionen, att historien upprepar sig. I våra dagars Europa finnas säkerligen massor av människor, som ha samma anledning att fly från sina hemland som dessa kolonister i det drömda Friedland.

Vi skola nu följa förf. på en resa, som han fick göra genom landet i sin värds sällskap. Det första målet gällde huvudstaden, Manheim. Resan företogs i en ”ångpostvagn, af nyaste Amerikanska slag”, och den ”förde, jemte vår, 8 andra med alla möjliga bekvämligheter försedda vagnar af den vackraste Construction i släptåg; och likväl hade samma dag 3:ne ångpostjakter från Friedburg afgått till Manheim. Rörelsen på den förträffliga järnvägen var obeskrifligt hastig — 6 Svenska mil tillryggalades i timmen. Breda upplyste mig, att ångmaskiner af samma slag på det mångfaldigaste sätt användes på Friedland, ej blott för fartyg och fordon af alla slag, utan äfven vid National-Theatrar, Fabriker, Laboratorier, Fysikaliska och Mekaniska kabinetter, vid plogarne, ja i köken.”

Resan gick genom ett underbart landskap: ”Ängarne stodo i den färgrikaste prakt, besådda med tusen slags blommor, hvilkas likar i glans och vällukt jag aldrig mera får se. — Än ilade vi förbi doftande pomeransskogar, der tusende foglar sjöngo sitt Hallelujah; än vilda romantiska trakter, der skyhöga klippor genomskuros af brusande vattenfall.”

Efter några timmars färd ankomma så resenärerna till Manheim, varefter förf. beger sig ut i staden. Ankomsten skedde på en söndag och hans första besök gällde kyrkan, ”och hvad jag kände vid mitt inträde, var outsägligt. Tvenne

gyllene Panharmonier med kristallpipor gåfvo ett öfverjordiskt sam ljud". Snart "hördes från Panharmonierna och sångchören en med utsägligt skön Ensemble utförd hymn. Fursten, furstinnan och hofvet inträdde derunder. De upptogo en läktare, fullkomligt liknande de öfriga, och voro enkelt klädde, utan alla Dekorationer. De kommo ej för att pråla i verdslig prakt, utan för att anropa den, inför hvilken vi alla äro stoft. Likväl var det furstliga parets utseende så skönt och ädelt, att man ej kunde misstaga sig om dem." Predikanten förkunnade "de himmelska sanningarne, lik en ängel, hos hvilken, genom hög, andelig erfarenhet, passionens röst tystnat för alltid — — — så olik dessa slags predikanter i Europa, som tyckas vilja intaga himmelen med storm."

Följande dag presenteras förf. vid hovet och så följer en uppräknig av dess medlemmar, vilka "voro hvar för sig personer, som genom skönhet, väsende, snillets och hjärtats egenskaper, och den mest harmoniska bildning icke blott intogo, men nästan tjusade så väl åhöraren som åskådaren".

På det mest minutiösa sätt beskriver förf. sedan stadens förnämsta byggnader och torg, "vilka alla förete den största arkitektoniska omvexling och fulländning". Förf. lärde så småningom känna allt vad landet hade av "vettenskapsmän, konstnärer, prester, militärer, embetsmän, skalder, läkare" och han gläder sig åt att "få umgås med menniskor af det högsta Moraliska, Ästhetiska och Intellektuella värde". "Då människokärlek och äkta Humanitet, då sträfvandet till harmonisk bildning utgör Friedländarnes egentliga ärelystnad, grunden för deras vigt och värde i samhället, så finner man aldrig bland dem några stötande ståndsskillnader, aldrig någon ton af öfverlägsenhet eller medvetet nedlåtande hos t. ex. den högre adeln. Likasom hvar och en utan afseende på stånd och vilkor kallar den andre du, så förutsattes i alla andra afseenden en fullkomlig jämlikhet såsom umgängets väsende.

— — — Svårligen kan man på Friedland få höra af husbonden en skärande, diktatorisk ton emot tjenare — — — och kroppssaga för en fullväxt domestik vore något otänkbart, ty förhållandet af husbonde och tjenare kan aldrig komma den förre att glömma den ovillkorliga aktningen för menniskovärde. Tvertom anser husbonden som en helig pligt att genom sitt uppförande minska tjenarens känsla af beroende. — — — Och hvad angår näringsidkaren och handtverkaren, så är han ojämförligt mera bildad än hans likar i Europa — vissa Moraliska, Historiska, Politiska och Artistiskt-Teknologiska kunskaper förutsättas hos föreståndaren för en verkstad.”

Intressant är att anteckna att bland ”Manheims offentliga nöjen, högtider, sedvanor” beskriver förf. i ett särskilt kapitel de ”Olympiska spelen”. Dessa inleddes första dagen med ”Egentlig Gymnastik.” Denna bestod i ”aflägsna ljuds och föremåls bedömande, prof af finkänslighet, klättring, lindansning, språng, hoppning, voltigering, lyftning och bärande af tyngder o. s. v.” Andra dagen ägnades åt ”Brottande, snabb- och kapplöpning samt simning”. Tredje dagen upptogs av ”Konstridning, kappridning och fäktning.” ”Målskjutning och Luftballonsfärd tillhörde 4:de dagen. I båda dessa afseenden har man på Friedland hunnit till fullkomlighet. Nära 100:de täflande träffade det aflägsna målet, och omkring 50 personer, hvaribland många fruntimmer, uppstego i 10 Luftballonger, rörde sig i alla väderstreck, försvunno många gånger ur vår åsyn, och nedstego efter 2:ne timmar på samma ställe, der de uppfarit.” ”Femte dagens föremål för tävlan är Deklamationskonsten på öppna fältet. Deklamationen sker ur minnet — — — Denna täflan plägar efterföljas än af lefvande tafflor, än af folkdanser. Sjette och sista dagen är ägnad åt Skaldernes och Historieskrivarnes uppläsning.”

Av intresse är också följande ur kap. om seder och bruk.

”Efter fem dagars vistelse på likhuset och sedan läkaren intygat, att skendöd ej är att befara, förbrännas de döda och askan förvaras i marmor-, porfyr- eller metallurnor, hvilka efter behag nedsättas på kyrkogården eller i en grafkulle med ett enkelt symboliskt Monument och ofta omgifves med nya blommor, eller också behålles hemma i sorgehuset.”

Landets administration och styrelsesätt beskrivas av förf. på följande sätt. ”Storfurstendömet Friedland är indeladt i 5 Guvernementer, 30 Lagmansdömen och Prosterier och 150 Församlingar. En regent under namn af Storfurste har verkställande makten och styrer den efter den af folket gifna grundlag eller Charta. Den lagstiftande makten utöfvas af folkets ombud, som under en månad hvarje år äro samlade till Stats-Ting i Manheim.

Friedlands National-Representation består af 150 Representanter, eller en för 2,000 människor, och hvilken Representant utses af alla sjelfständiga medborgare vid allmänt Representantval; likväl kan valet blott falla på en i Grundlagen, Moralen, Statsrätten samt allm. Lagens hufvudprinciper Examinerad. Till dessa 150 Representanter komma 25 af Storfursten valde, samt de 5 Universitetsprofessorerna i Filosofi, Historia, Juridik, Stats-Ekonomi och Ästhetik, Biskopen jemte 9 af Presterskapet valde prester och Friedlands 10 äldsta Lagmän. De sålunda Constituerade 200 Representanterne välja vid hvarje Stats-Tings början 50 att utgöra den öfra Kammaren. De öfriga 150 bilda den andra.” Varje representant har rätt att framställa motioner. Alla frågor behandlas först i nedra kammaren och hänskjutas sedan till den övra. ”Representanterne bära sin vanliga dräkt med tillägg af hvitt skärp, Baret med hvita fjädrar och på bröstet Friedlands vapen en Medaillon.”

Förf. räknar upp Friedlands 60 ”Samhälls-Principer”, av vilka vi nämna några.

"All samhällsbildning bör åsyfta att göra människan till verklig, Harmonisk, Religiös människa."

"Menniskovärdet som sådant är högre än all särskild samhällsrang."

"Straff, som ej medger möjlighet af förbättring, är samhället ovärdigt. Dödsstraff är samhällets upphäfvande af sig sjelft."

"Vittnes- och Värjemålsed få ej finnas; ty af hederliga medborgare är det skam att fordra Ed, och i afseende på vanhederliga gifver Eden ingen säkerhet."

"Tiondedelen af Inkomst är högsta Skatt till Staten."

"Der några blott njuta, medan de öfriga arbeta, der finnes ingen verklig, blott en skenbar samhällsordning."

"Villkoret för äganderättens helgd är, att hvar och en skall kunna lefva genom sitt arbete."

"All Regering liksom all uppfostran bör åsyfta Individens sjelfständighet."

"Blott det Individen sjelf tänker, vill och gör, gifver honom ett verkligt värde i och för samhället."

"Adelskap är personligt, ej ärfeligt."

Landet har också en orden, "Friedlands-Orden". Den består av 10 grader och är öppen för alla "män och qvinnor, som ha nog bildning och nog erkänt moraliskt värde att uppfylla villkoren för intagandet i Adepternas grad." Orden avser att vara "en Skola för den mäst lefvande kunskap, de mäst upphöjda tänkesätt och dygder — ett Conservatorium för äkta Religiöst lif, för äkta Patriotism, Humanitet och Harmoni mellan menskliga kropps- och själsförmögenheter." Förf. fick ehuru "oinvidg" del av innehållet i de 9 lägre graderna, men "den 10:de eller Mästare-graden måste tills vidare helt och hållet förblifva ett mysterium".

Åt Friedlands religion och gudstjänst, dess undervisningsväsende, dess "Lag- och Municipalväsende" ägnas givetvis

Palestina, bebodd av "mästa delen till Cristendomen öfvergångne Judar och Asiater"; Nya Sverige med "till större delen afkomlingar af Svenskar"; Gottland, vars invånare härstamma från Tyskland, Ungern och Ryssland; Grönland med invånare från Norge, Danmark och Holland; Nya Grekland, bebott av greker; Norrland, befolkat av "menniskor från det Europeiska Norrland, Finland och Liffland"; Österland, där "massan af folk härstammar från till Christendomen öfvergångne Turkar, Araber, Perser, Egyptier o. s. v."; Hesperien "bebos af ett gladt, lättsinnigt, men skönt och välartadt folk härstammande från Italien, Spanien, Portugal och Frankrike" samt den lilla ön Atlantis med invånare från Tyskland.

Sålunda förflyter alltså livet på dessa paradisiska öar. Att förf. trivdes väl där behöver ej påpekas. Han slutar sin bok med följande ord: "Hvad tvingade mig då, att så snart återvända till Europa? Ingen ting annat i verlden än att, då jag uppkom på hofvet för att med krossadt hjerta bjuda mitt farväl, Storfurstinnan omfamnade mig och tryckte på mina läppar en kyss så ljuf, så tjusande himmelsk, att jag — vaknade. Det var då blott en dröm? Ja! — Hvad äro väl samhälls-, skönhets- och kärleks-idealer annat än drömar på jorden! Likväl kunde Friedland vara mera verkligt, om människorna vore mera — människor."

FOLKE WIKSTRÖM.

En maskeradbal i Vänersborg år 1849.

Man skrev år 1849, och man tog livet lustigare då än nu. Hela januari månad var för de goda vänersborgarna en enda kedja av festligheter. Man gick på kalas ur hus och i hus, och på kvällarna såg man på stadens gator det ena irrande lyktskenet intill det andra, då herrskapen åter begåvo sig hem från festligheterna, vägleda av en sömnig tjänsteflicka, som höll handlyktan med talgljuset högt över huvudet för att undvika de allra värsta snödrivorna. Ty på den tiden fanns det snö i januari. Och då man inte åt mat — och så mycket mat se'n — eller drack toddy hos varandra — och så många och så mörka toddyar se'n — så ställde man till något mera ofentligt nöje.

Rätt som det var upptäckte husets herre till sin förskräckelse, då han om onsdagen vid aftonlampan fått brillorna på sig och eftertänksamt och ovanf vecklade upp "Tidning för Wenersborgs stad och län" bland alla utredningarna om de stora bankfallisemangen och den dansk-tyska konflikten eller andra händelser, som dåförtiden höllo sinnena i spänning, att det snart åter stundade till en festlighet, där husets damer ingalunda ville saknas.

Så till exempel läste han den 16 januari 1849 i sin tidning följande tillkännagivande:

"Man har varit betänkt på att anställa en Tivoli-Masquerad-Bal här i staden i medlet af nästa månad med så många arrangementer, grupperingar och andra

förströelser lokalen kan medgifwa, om hwilket allt utförligare tillkännagifwanden framdeles skola warda meddelade.”

Härtill hade tidningsredaktören fogat följande reflektioner och upplysningar:

”Då det är onekligt, att dylika tillställningar äro både intressanta och roande, om desamma blifwa omsorgsfullt ordnade och besökte af många masquer, will man i hwad det första angår försäkra, att hwarken kostnad eller uppfinningsbegär skola sparas, samt i det sednare hermedelst tidigt förut inbjuda alla dem, som äro roade af och hafwa fallenhet för utförande af caractairs-rôler, att åtaga sig sådane. Obestridligt är en masquerad-bal mångdubbelt mer roande för en masquerad person, äfwen under den enkla domino-drägten, än för den, som icke masquerat sig, ty i första fallet är man ensam om hemligheten af hwem man är och finner ett nöje i att bewara densamma, men i det sednare är man utsatt för det förtretliga förhållande att känna ingen, men wäl wara igenkänd af alla. I förlitande derpå, att det erbjudna nöjet emotses med wälbehag, skall anstalt fogas, att masquer och costumer blifwa att tillgå mot billigaste ersättning.”

Nu visste man alltså vad man hade att vänta. Men det nöje, som skulle komma, var icke det enda under den närmaste tiden. I samma tidningsnummer tillkännagives, att teaterdirektören Weselius i slutet av veckan skulle med sitt sällskap komma till staden. Han hade nämligen hyrt ”teatern”. Den länge för teaterföreställningar använda ”Comedie-Ladan” vid Edstullen, som ägts av borgmästaren, commercerådet Krull, hade 1835 ansetts så förfallen och obrukbar för sitt höga ändamål, att den försålt och efter flyttning förvandlats till en vanlig foderlada. Under de närmaste åren efter det staden år 1834 så gott som avbrunnit hade man wäl knappast besök av de resande teatersällskapen och således ej heller behov av

någon teaterlokal, men i det av "Sällskapet Thalia", som verkat i staden sedan slutet av 1810-talet, efter branden uppförda Societetshuset inrättades en flyttbar teater, som invigdes 1842, då "Preciosa" uppfördes med stadens teateramatörer som agerande. Denna teater fanns till år 1860, då societetshuset den 16 november gick upp i lågor. Det var således på den flyttbara scenen i societetshuset, som direktör Weselius skulle uppträda med sitt sällskap, och han hade hyrt teatern för en hel månads tid. Den 21 januari skulle första spektaklet gå av stapeln, då "den berömda femaktspjesen 'De Bägge Bröderna' av Rosier" skulle uppföras. Det var en verklig nyhet för landsorten, ty pjesen hade haft premiär i Stockholm på senhösten 1848. Till föreställningen såldes biljetter hos källarmästaren Lidberg, hos vilken direktören tagit sitt logi.

Men härmed är ännu icke raden av på en gång annonserade nöjen slut, ty i samma tidningsnummer meddelas, att den stora "Carlbalen" som vanligt skulle äga rum den 28 januari. Biljettpriset för balen var 1 Rdr för herre och 32 skilling för dam, och den, som ville vara med — och det ville naturligtvis alla — hade att vända sig till handlanden P. E. Swedberg.

Teaterdirektören Weselius kom, sågs och segrade. För fulla hus spelade han "Symamsellerne", August Blanchés "Engelbrekt och hans Dalkarlar", som haft sin premiär i Stockholm så pass sent som 1846, och "Den tyska baronen". Om den senare pjesen av den på sin tid ofantligt berömde tyske dramatikern Kotzebue — författare till 219 dramatiska verk, död 1819 —, säger stadens tidning, att pjesen var "på det högsta roande och underhållande alltigenom, ehuru hörande till gamla stilen", och då detta sades 1849, skulle vi troligen nuförtiden finna stycket i hög grad gammalmodigt.

Det är ju ej att undra på, att det blev litet för mycket av det goda vad nöjena beträffade till och med för de glada och nöjeslystna vänersborgarna för 90 år sedan. Carlidagens bal

blev ovanligt litet besökt, men man förklarade, att detta berodde på det dåliga väglaget, som avhållit lantborna från en stadsresa. Landshövding Sandelhielm hedrade emellertid balen med sin närvaro och talade för konungen med hurrap och fanfarer, och man slutade ej med polonaiserna och anglaiserna förrän efter midnatt.

Weselius spelade emellertid fortfarande för goda hus "Min hustrus man" av den förutnämnde Rosier och uppförd i Stockholm först 1852, "Vår unga gudmor" av Scribe m. fl., "En familj" av Pfeiffer och Victor Hugos "Maria Tudor" (från år 1833 och uppförd i Stockholm 1842) jämte "Drottning Christina" (Gustaf III:s—Kellgrens heroiska drama) och Schillers "Carl Moor eller Rövarbandet" (från år 1781 och uppförd i Stockholm 1814). "Detta gedigna skådespel — skriver tidningen om den sistnämnda pjesen — är högst få gånger givet här i staden och oss veterligen icke sedan branden", och det var ju femton år sedan. Alla måste se herr Sandström som Carl Moor, och vid hans recettföreställning var det rusning efter biljetter, som han då själv försålde i sitt logis hos kopparslagaren Granqvist.

En annan av de mera framstående aktörerna, herr Romanus, bodde hos bokbindaren Möller. Så gott som dagligen i en månads tid spelades teater i den lilla staden, vars 3,000 invånare, kanske med någon hjälp av herrgårdarna i närheten, räckte till för att kväll efter kväll fylla teatern. Den 2 februari gavs Heibergs "Emilies hjärtklappning" till förmån för sällskapet primadonna, mamsell Liljegren.

Då hade redan, den 30 januari, annonserats på allvar den stora maskeradbalen på följande omständliga sätt:

"Tivoli-Masquerad-Bal blifwer å Societets-Localen i Wenersborg Söndagen den 11 Februari 1849 arrangerad af undertecknade med decoreringar, grupperingar och muntrationer samt en alldeles ny dans-musique. Dörrarna

till Bal-Localen öppnas kl. 7, och börjas Balen kl. 8 med en promenade af alla masquerade. Apell blåses till första demasqueringen kl. 11, då endast de, som det önska, af-taga masquerna, men allmän demasquering sker kl. 12, och dansen fortsättes till kl. 2. Transparenter, utmärkan-de hwarje ny dans, ombytes på musiqueläktaren vid hwarje dans' slut. Entrée-Biljetter med tryckt dansord-ning å baksidan å 1 Rdr för Herrar och 32 sk. för Damer försäljas hos Herr Handlanden P. E. Swedberg till kl. 5 e. m. baldagen och sedan wid ingångarna. Biljetten upp-wisas endast wid ingångarna och aflemnas wid utgåendet.

I boutiquerna uti Tivoli finnas till salu nödiga refraichis-semester såväl glacer, confekt, handskar och dylikt, äf-wensom masquer och costumer till omklädsel, dertill sär-skildt rum anvisas.

Herr Handl. C. W. Skarin har benäget lofwat att till-handagå med masquer till salu, äfwensom costumer att få hyra.

Wenersborg den 31 Januari 1849.

J. P. Hemgren.

Z. L. Barkstedt.”

Ja, så hade man fått veta, vad man hade att vänta. De, som ställt sig såsom inbjudare till maskeraden, voro handlanden, sedermera rådmannen Johan Peter Hemgren, som var född år 1806 och sedan 1838 notarie hos stadens drätselkammare, och fanjunkaren Zacharias Ludwig Barkstedt, född år 1810, en man som på sin tid betydde mycket mer för livet och sär-skilt nöjeslivet i Vänersborg än hans relativt blygsamma sam-hällsställning tyckes kunna visa. Han var en litterärt intres-serad man och själv en lycklig tillfällighetsskald — åtskilliga av hans pennas alster äro utgivna i tryck — samt flitigt verk-sam medarbetare i "Tidning för Wenersborgs stad och län", ett förhållande som kanske förklarar det utförliga omnämnan-

de, som de av honom arrangerade tillställningarna erhålla i tidningen.

Några dagar efter det detta tillkännagivande funnits infört i tidningen annonseras ett konkurrerande nöje, ity att "den 5:te subscriberade soiréen" förkunnades skola gå av stapeln den 18 februari, således endast en vecka efter den stora maskeradbalen. Men det var nog ingen, som stannade hemma från denna för att gå på soiréen, vadan man kan förmoda, att den senares anordnare fingo se sig om efter deltagare på sin fest. Men man kan ju ej så noga veta, ty nöjeslystnaden måtte hava varit alldeles obändig.

Och så kom den stora dagen och gick också, och hur man hade det på maskeraden, får man lämpligast reda på av tidningens beskrivning över festen. Man konstaterar till en början, att maskeraden berett stadens invånare tillfälle att njuta av ett nöje, som dittills bjudits högst få bland dem. Härefter beskrivas anordningarna i lokalen, som var dekorerad på ett högst smakfullt och passande sätt. I alla smårummen voro arrangerade grottor, anordnade med friska, gröna träd, och i dessa grottor bjödos förfriskningar av alla slag. I lilla salongen voro nätta marknadsstånd uppresta, där man bl. a. kunde förse sig med kostymer. Hela den serverande personalen var maskerad, och musikkapellets medlemmar voro utklädda till kineser, som i ett i salens norra ända upprest tempel trakterade sina instrument. Kl. 7 började dansen. Emellan danserna spelade musiken flera andra vackra stycken, som oftast beledsagades av sång av den kring marknadsstånden samlade mängden. En del lustiga intermezzon hade också arrangerats, och bland dessa nämnes särskilt "ett lika snillrikt som artigt upptåg, som utgjordes af en af wärdarna exequerad bestraffning af en mansperson, som förbrutit sig". Men vari hans "förbrytelse" bestod, nämnes ej av tidningen. Allt säges hava varit anlagt på att väcka munterhet, och det fanns ej mer än

en tanke hos de 300 gästerna om det ypperliga sätt, tillställarna valt att hinna detta mål.

En del av de utklädda personerna beskrivas också, och några omnämnas särskilt "såväl för det lyckliga och trogna i kostymeringen som för det underhållande och roliga i sjelfwa utförandet af de antagna rôlerna". Så t. ex. förekom en mask föreställande alla fyra riksstånden, där den bländande kasken och stjärnorna utmärkte adelsmannen, den vita halsduken och prästkragen prästen, den civila fracken med järnkontorets märke borgaren samt de grova byxorna och stövlarna bondeståndet, som sålunda uppbar det hela. Dessutom märktes en morakarl, sant klädd och med genialisk mask och synnerligen munter och språksam. Där syntes även en västgötaknalte utbjudande ett parti visor, vilken hade mycket att orda om sina utflykter från hemmet och dessutom icke var sen att giva muntra och träffande svar. Några väl kostymerade värendsflickor med bågar och pilar väckte likaledes uppmärksamhet. De voro stadda på utvandring för att bisträcka våra nödställda grannar i söder och buro för sådant ändamål en fana, beprydd med dannebrogkorset, omgivet av de skandinaviska färgerna, vilken dekoration hjältinnorna även buro på bröstet.

Skandinavismens vågor gingo högt — det dansk-tyska kriget pågick ju som bäst — och året förut hade skalden Johan Nybom på en studentfest i Uppsala under stormande jubel slungat ut sin eldande maning:

"Om alla strängar på den svenska luta
nu vore lika många svenska svärd,
och varje bön, som våra hjärtan ljuta,
en man fullt väpnad för en riddarfärd,
då, Danmark, komme tusen svärd och män,
men Sverige, Sverige, Sverige dröjer än."

De dannebrogprydda damerna voro antagligen maskeradens populäraste figurer. Men fingo dock tävla med deltagarna i

tvänne större bondbröllop med spelmän, vilka utförde bröllopsdanser och muntrationer av alla slag. Uppmärksamhet väckte också Dagens och Nattens Drottningar samt ett flertal Herdinnor och Jägare.

Och alla dessa jämte många, många andra dansade och roade sig tappert i ett färgrikt vimmel till klockan 2 på natten, då den lyckade och ståtliga festen avblåstes.

Tidningen slutar sin redogörelse med ett tack till arrangörerna och uttalar den förhoppningen, att de ej måtte tröttna att genom sina alltid i högsta måtto lyckade och verkligt poetiska tillställningar vara stadens invånare till gagn och nöje.

Och så var den festen ett minne blott, och de glada vänersborgarna från år 1849 kunde åter börja diskutera arrangementerna, grupperingarna, decoreringarna och muntrationerna på nästa fest, som nog ej lät så länge vänta på sig.

BERTEL HALLBERG.

ÅRSKRÖNIKA 1938.

Tiden går, trots allt. Eller rättare, den flyger, precis som mr. Chamberlain. Men i motsats till mr. Chamberlain är den inte böjd för eftergifter, vilket annars skulle vara värdefullt så här års, när dagarna rusa i väg, och man plötsligt upptäcker, att annandag jul är nära, och tiden inne, att be Er tillsammans med mig betrakta Guds vackra värld i grodperspektiv.

Så vacker är den kanske inte just nu, om man är otidsenlig nog att hålla på gamla ideal. De mörka färgerna, brunt och svart, dominera i dessa mörkläggnings tider.

Det har varit ett förvirringens år. Här hemma började det med restaurantlockouten som berörde svenska folket lika pinsamt, som strejken vid Vin- och Spritcentralen året förut. Det är en hård prövning för ett frihetsälskande folk som det svenska, att brutalt berövas möjligheterna att vid femton centiliter och en lättgrogg i en fredad krogvrå säga sin oförgripliga mening om det sätt, på vilket stormakterna reglera Europas gränser och enkannerligen småstaternas gränser. Men det hjälper nog inte med vad herr Medelsvensson tycker, såvida inte hans tycke råkar sammanfalla med Hitlers. Han drar numera upp Europas gränser efter eget gottfinnande och har under året lyckats införliva ej mindre Österrike än även Sudetlandet med det rätta fadershuset, som därmed fått den lydiga barnaskaran utökad med åtskilliga millioner. Det har alltså sina risker att ge ut kartor i dessa tider. Det vill säga, i Tyskland kan väl der Führer ge vissa förhandstips, så att inte onödigt myc-

ket papper slösas på ogiltiga kartor i fyraårsplanens Tyskland. Där papper behövs bl. a. för att skicka med Chamberlain, om han skulle börja flyga igen. För som bekant hade han ju fått ett papper av Hitler, när han återvände till London från München. Hitler tyckte väl det skulle sett litet futtigt ut, om han kommit hem tomhänt, den snälle mannen. Vad det sedan stod på papperet spelar ju mindre roll, det är inte det, som är huvudsaken — numera. Därför strör han också omkring sig papper av alla slag, vilket tills vidare bör kunna tillfredsställa ett pappersproducerande land som Sverige, så länge vi inte själva fått handgripliga påminnelser om innehållets värdelöshet.

Naturligtvis är jag, liksom Segerstedt, monoman, när det gäller diktaturena, och därför skall jag undvika att trampa i klaveret genom att tala om paraderna i Rom vid diktatorernas möte, om blodsdömmar i Moskva, om rashat och pogromer, om högljudda krav på Tunis och Corsica, om allt detta, som skapar tidens ansikte i våra dagars Europa.

Efter ett årslångt krig ha Kina och Japan avbrutit de diplomatiska förbindelserna. Så underligt går det till nu för tiden. Förr avbröt man förbindelserna först och slogs sedan, nu är det tvärtom. Och i Spanien slåss så gott som alla Europas nationer, fast krig lär det inte vara, det är en kamp för idéer heter det. Kort sagt, det råder en sådan förvirring i gamla världen, att det är hopplöst att söka beskriva det.

På andra sidan Atlanten är det litet lugnare. Där har man firat trehundraårsminnet av den svenska kolonisationen i Delaware. Skola vi tro tidningarna, ha vi gjort stora erövringar i Förenta Staterna, trots att vårt utomordentliga sändebud, kronprinsen, av sjukdom tvingades att låta prins Bertil gå i elden. Vilket han tycks ha gjort med all heder och korats till den nye Prince Charming. Nästa år skall vi åter hälsa på hos våra vänner amerikanarne. På deras ut-

ställning i New York. Där skall Sverige representeras av något, som kallas Sweden Square och Per Albin i talarpose -- tre meter hög. Varav torde framgå, att det inte är hans excellens personligen, som skall representera — så stor är han nämligen inte. Men på s. k. borgerligt håll anser man detta vara en styggelse — de tre meterna alltså, in natura finge han nog passera — men i regeringspressen svarar man, att kungen ensam får en hel vägg, så det. Således bör det bli både representativt och trevligt, allrahelst om prins Eugen får igenom sitt förslag att servera ärter och fläsk i den svenska paviljongen. Om prinsen själv skall deltaga i serveringen vet jag inte. Ärtor och fläsk lär ju för övrigt vara kungens älsklingsrätt, så det bör ju bli något för de rojalistiska amerikanarne att smaka på.

Kungen ja, han har fyllt de åttio med samma spänst som sjuttio, och hela vårt folk blev en enda stor familj, när det gällde att hylla landsfadern. "Vi vill se vår kung" ljud ur tiotusentals strupar jubileumsnatten, och från hundratusenden av alla yrken och stånd strömmade gåvor in till jubileumsinsamlingen. Fem millioner lär slutsumman bli, en god ekonomisk grund för kampen mot de invalidiserande folksjukdomarna.

Årsbarn med Gustaf är Selma, drottning i diktens rike. Även hon tilljublades av hela folket, liksom också John Forsell, sjuttioårig konung i sångens rike.

Det skulle kanske i detta kulturella sammanhang kunna tilläggas, att Pearl Buck fick nobelpriset i stället för Sillanpää, som antagligen får vänta till 1940, då det blir olympiska spel i Helsingfors, såvida inte det tillstånd, som vi nu kalla för fred, innan dess urartat till något ännu värre.

Till alla de helgdagar vi förut ha, skall nu också, så har riksdagen beslutat, komma första maj. Om Artur Engberg fått in någon särskild förstamajpsalm i den nya psalmboken, som

kommit ut i år, vet jag inte. Men så där vid sidan om kan man ju alltid ta Calle Schewens vals. Och kunde den sången på något sätt dramatiseras, så borde det vara kärt göra för Pauline Brunius som tack för utnämningen till chef för Dramatiska Teatern. Nog är han en överraskningarnas man, ecklesiastikministern, men han är en karl, som avviker en hel del från det vanliga, och sådana är det gunås inte särskilt gott om i det medelsvenssonska landet.

Ska vi tala om Lort-Sverige? Lubbe Nordström har upptäckt Lort-Sverige, en upptäckt, som kom som en överraskning för många och fick Svenska Dagbladet att rysa långt inne i sin ursvenska själ — inte så mycket över upptäckten som över att Lubbe var nog oförsynt att tala om den. Om Lubbe gav sig ut på upptäcktsfärd i det andliga Lort-Sverige, skulle han säkerligen upptäcka, att Sveriges omskrutna höga bildningsnivå i många fall står i omvänd proportion till den allmänna hyfsningen. Han kunde bl. a. göra ett besök i Vänersborg, så finge han belägg för påståendet. Jag tänker närmast på denna råa klåfingrighet och förstörelselusta, som kan komma en att önska, att det även i Sverige funnes koncentrationsläger, avsedda för dessa slynglar och slynor, som husera i Skräcklans planteringar, som förorena både andligen och lekamligen i offentliga lokaler, som, ja, som med ett ord uppföra sig som fän.

Skräcklan närmar sig sin fullbordan, om den får vara i fred för nidingar. Den del av Midsommarviken, från vars grumliga vatten det uppsteg allt annat än friska dofter, fylles nu igen; dammen, som av hittills oförklarlig anledning kallas Näckrosdammen, tätas, för att inte vattnet skall rinna ut — sedan komma kanske näckrosorna. Om man nu kunde ordna det så, att inte bara vi själva utan även främlingar hittade ner till Skräcklan och Birger Sjöbergs väg, så ha vi där något att visa, som vi kunna vara stolta över. Men för den oinvigde

kan det nog ha sina sidor att finna rätta och framkomliga vägar. Jag vill inte precis föreslå några nya vägvisare, de äro gudi nog, men ett gott sätt vore att göra Kyrkogatan framkomlig, för som den nu ser ut, är det inte många, som våga riskera bilfjädrar och fotleder. När vi nu, sedan södra landsvägen blivit färdig, bjuda bilisterna utmärkta infartsvägar, kunde vi väl kosta på oss en hygglig huvudväg till Skräcklan.

Badfrågan har lösts på ett så enkelt sätt som att riva gamla kallbadhuset. Ursand gick oss ur händerna, så nu få vi strandbada hos grannkommunen Frändefors, som blev ägare till den åtrådda strandremsan. Såvida mul- och klövsjukan inte lägger hinder i vägen. De vänersborgare, som tänka ta sjövägen, torde observera bastungsskåret, men där står ju oftast någon dansk skuta på grund; det kan ju vara en varning nog, så länge annat sjömärke saknas.

Vi ha valt nya stadsfullmäktige och en del gamla. Det omtjatade systemet 15—15 har avskaffats och ersatts av 17—4—9, en kombination, som kan få nyhetens behag. I förbigående kan nämnas, femtonfemtons systemets män avtågade efter att ha sänkt skatten med en krona och sjuttiofem öre, årets svenska rekord. Vi hoppas, att staden därmed kommit ur sin down-period och går mot strålande tider. Och mot "det större Vänersborg", som i sig innesluter både Blåsut och Restad — "en gigantisk plan" för att tala med Elfsborgs Läns Annonsblad. Vi rusta oss också för att hävda denna drömda upphøjelse över tiotusenstrecktet. Vi ha begåvats med ytterligare en biograf, Saga, som inte går av för hackor. Dessutom få vi hjälp av lotterimedel att restaurera teatern. Vidare ha vi blivit så storstadsmässiga, att vi fått konserter i muséet efter bästa mönster från kungl. huvudstaden, närmare bestämt herr Gauffin i Nationalmuseum. Så nog har man öppen blick för, vad som rör sig i tiden. Och för att folk skola gå till muséet även utan musik, skaffade vår ålderman hit den Loheska

silverskatten. Efter detta kanske det rent av finns en del vänersborgare, som veta, hur muséet ser ut innanför murarne. Man måste följa med sin tid.

I början av den här krönikan talade jag om grodperspektiv. Det var en rolighet, som jag inte tänkt ut själv, den har jag fått alldeles gratis av en herre, som jag en gång upptäckte — troligen på grund av iråkat grodperspektiv. Han vore kanske litet svår att upptäcka i vanligt perspektiv, trots att han är mycket begåvad i flera avseenden. Även om han inte skall beskyllas för samma grodsyn som jag, så har han dock en del gemensamt med grodan, åtminstone fabelns, hon, som blåste upp sig så hon sprack. Det är naturligtvis inte riktigt snällt av mig, att tala så här om mannen, när han inte kan dräpa till mig på tre spalter i tidningen "Allt för Vänersborg", men efter dom där tre spalterna i tidningens "valnummer" måste jag väl "begagna min ställning som gilleskrivare", allrahelst som det kanske är sista tillfället. Men om andra numret av tidningen utkommer, får jag väl min dom.

Hur jag vrider och vänder på problemet, så kommer jag år efter år till det nedslående resultatet, att en gillekrönika handlar om en hel del, men allra minst om gillet. Jag kan bara, ehuru jävig, konstatera, att styrelsen på bästa sätt söker förvalta de pund, som blivit den anförtrödda; själv beviljar den ansvarsfrihet vid marsstämman, ty sällan äro då så många medlemmar närvarande, att styrelsen skulle kunna bli utslagen i en votering. Beredningsnämnden, och i synnerhet Kurt Hallberg, gör vad den kan för att förkovra gillets samlingar; årsskriftsnämnden söker dra sitt strå till stacken, även om det kan bli litet si och så med korrekturläsningen ibland. Herrar medlemmar betala sina årsavgifter ganska villigt, besöka gillestämman annandag jul, föreslå omval och uppföra sig över huvud taget som väluppfostrade medlemmar anstå. Ett fåtal samlas också efter stämman till den samvaro mellan

skål och vägg, som ursprungligen var gilletts centrala uppgift. som sagt, vill Ni att krönikan skall handla om gillet, få Ni verkligen rycka upp Er och styrelsen, så att här sker något, annars få vi spleen allesammans. Men framför allt, gå inte nu, när stämman är slut, utan stanna och smaka på julmaten, bänka Er vid långborden och lyss till de tal, som styrelsen i brist på annat får hålla för sig själv.

Och så slutar denna krönika med sedvanlig önskan om ett gott nytt år.

Vänersborg den 26 dec. 1938.

ELOV NORDÉN.

MINNESRUNOR.

f. Hamnkaptenen FRANS WILHELM JÖNSSON avled i Vänersborg den 1 januari 1938. Han var född i Vänersborg den 11 januari 1861. Vid mycket unga år gick han till sjöss, och efter att ha gjort sina hundår, avlade han år 1882 styrmans-examen. Åter gav han sig ut på världshaven men återvände år 1889 till hemlandet, där han tjänstgjorde som styrman och befälhavare på olika fartyg i Väner- och kanalfart, tills han år 1909 tillträdde befattningen som hamnkaptен i Vänersborg, vilken han lämnade vid uppnådd pensionsålder år 1930. Sedan år 1909 var han medlem av Vänersborgs Söners Gille och under många år styrelseledamot.

Snickaremästaren JOHAN FREDRIK ANDERSSON avled i Vänersborg den 2 januari 1938. Han var född i Vänersborg den 8 augusti 1871, där han efter slutad skolgång kom i snickarelära. Han lärde yrket grundligt hos vänersborgska mästare och blev snart mästare i egen verkstad. Denna drev han med skicklighet och framgång ända till sin död. Han var medlem av Vänersborgs Söners Gille sedan år 1912 och tillhörde dessutom Vänersborgs Arbetareförening samt Vänersborgs Fabriks- och Hantverksförening.

Majoren KARL HJALMAR BYLUND avled i Uppsala den 15 januari 1938. Född i Vänersborg den 20 augusti 1870 avlade han studentexamen där år 1890. Tre år senare tog han officersexamen och blev officer vid Hallands regemente. Under åren 1896—1903 var han regementsadjutant och tjänstgjorde 1910—1911 vid 1. Bad. Liebgrenadier Reg. i Karlsruhe. År 1921 blev han major i armén och utsågs år 1924 till intendent vid Akademiska sjukhuset i Uppsala, i vilken befattning han kvarstod vid sin död.

f. Läroverksadjunkten **KLAS TEODOR RYRBERG** avled i Stockholm den 14 mars 1938. Han var född i Vänersborg den 29 juni 1871 och avlade studentexamen där år 1890. Han blev fil. kand. 1894. Efter provår vid Norra realläroverket i Stockholm var han e. o. lärare vid Karlstads h. allm. läroverk 1897—1902, vik. adjunkt vid Norra realläroverket i Stockholm 1902—1905 samt adjunkt vid samma läroverk fr. o. m. höstterminen sistnämnda år. År 1936 erhöll han avsked med pension.

f. Provinsialläkaren **KLAS JULIUS LILJE** avled i Örebro den 18 mars 1938. Född i Vänersborg den 18 december 1867 avlade han studentexamen i Uppsala år 1885 och blev med. kand. i Stockholm 1894. Efter olika förordnanden tjänstgjorde han fr. o. m. 1902 som e. o. provinsialläkare i Åseda distrikt, blev ordinarie provinsialläkare där år 1914 och avgick från tjänsten vid uppnådd pensionsålder år 1933.

f. Handlanden **OLLE GUSTAF SVENSSON** avled i Vänersborg den 7 april 1938. Han var född i Vänersborg den 31 oktober 1857. Efter att ha haft anställning i olika affärer, bl. a. hos handlanden Bruun, öppnade han egen affär vid Norra Vallgatan, med vilken han förenade ett välkänt kafferosteri. Han var medlem av Vänersborgs Söners Gille sedan år 1906.

Föreståndaren AXEL EMANUEL ÅBERG avled i Göteborg den 12 maj 1938. Han var född i Vänersborg den 18 oktober 1873. Efter studier vid h. allm. läroverket i Vänersborg fick han anställning i Bergius Bokhandel. År 1887 erhöll han anställning i Wettergrens & Kerbers Bokhandel i Göteborg. Efter att ha drivit egen affär blev han år 1917 föreståndare för en av Göteborgssystemets utminuteringsaffärer.

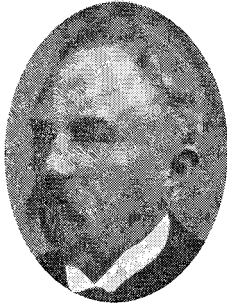
Bokhållaren CARL OSKAR JOHANSSON avled i Vänersborg den 27 juli 1938. Han var född i Vänersborg den 22 januari 1888 och fick efter avslutade skolstudier anställning å Tändsticksfabrikens kontor, där han avancerade till bokhållare.

Det har funnits en del vänersborgare, om vilka man med visst fog kunnat säga, att de tillhört stadsbilden. "Kalle Brebis" var en av dem. När något tilldrog sig i staden, nog såg man honom som intresserad åskådare, och ingen kunde bättre och mera underhållande än han berättas om, vad som hänt i dagens och gårdagens

Vänersborg. Trots sitt livliga intresse för stadens väl och ve deltog han dock icke i kommunala värv, med undantag av att han flera år och till sin död tillhörde stadsrevisionen och var revisor i Dalaborgsstyrelsen. Han var medlem av Arbetareföreningen, och i Vänersborgs Söners Gille var han under många år revisor.

Biografägaren KARL FREDRIK DINNETZ avled i Roslags-Näsby den 12 augusti 1938. Han var född i Frändefors den 16 februari 1879 och kom i unga år till Vänersborg. Efter anställning hos boktryckaren C. Th. Olsson och å stadens hamnkontor tog han värning vid Göta artilleri. Under en följd av år ägnade han sig åt restaurationsverksamhet, tills han år 1925 köpte en biograf i Stockholms närhet, som han drev till sin död. I yrkessammanslutningar innehade han förtroendeposter.

f. Lantbrukaren HJALMAR ANDERSSON avled i Ljungskile den 18 augusti 1938. Han var född i Vänersborg den 22 maj 1853. Efter slutad skolgång ägnade han sig åt jordbruk och innehade gårdar i Frändefors och Flakeberg till år 1926, då han slog sig ner i Ljungskile.

Överstelöjtnanten ROBERT CHARLES TEODOR SAHLBERG avled i Vänersborg den 4 september 1938. Han var född i Trollhättan den 25 december 1876, avlade studentexamen i Vänersborg år 1895 och blev underlöjtnant vid Västgöta regemente 1897, löjtnant 1899, kapten 1911 och major 1922. Vid uppnådd pensionsålder utnämndes han till överstelöjtnant i armén. Intresserad av landstoms- och skytterörelserna beklädde han i många år ordförandeposterna inom dessa sammanslutningar i våra trakter. Under sin vänersborgstid bekläddes han med många kommunala uppdrag, sålunda var han bl. a. mångårig ledamot av stadsfullmäktige och drätselkammaren, tills ohälsa tvingade honom att draga sig tillbaka. Dessutom var han styrelseledamot i Sparbanken och skattnästare i Älvsborgs Läns Norra Hushållningssällskap.

Snickaremästaren CARL OSKAR SVENSSON avled i Vänersborg den 16 oktober 1938. Han var född i Vänersborg den 30 juli 1879. I mycket unga år började hans utbildning hos fadern, som tillsammans med tre andra vänersborgssnickare övertagit den gamla Lundinska snickerifirman vid Drottninggatan. Han övertog sedermera tillsammans med brodern Fritz faderns firma, som av dessa båda upparbetades till en omfattande snickerirörelse, som huvudsakligen specialiserats på inredningar. Han var i yngre år en begåvad och intresserad sångare och tillhörde då sångsällskapet "Lyran".

Fabrikören JOHN LAWSON avled i Trollhättan den 15 november 1938. Han var född i Vänersborg den 11 maj 1875. Han emigrerade i unga år till Amerika, där han fick uppslaget till den fabriksrörelse, som efter hans hemkomst resulterade i startandet av Svenska Tacksfabriken i Trollhättan, den största i sitt slag i landet.

*Sida vid sida falla de,
samlas allt fler och fler,
somliga tidigt kallade,
andra, då sol gått ned.*

*Skuggorna breda sig om dem,
vilan är djup och lång.
Domnande kvällsvind söver dem.
susar sin vaggande sång.*

Vänersborgs Söners Gillles styrelse-berättelse för år 1938.

Styrelsen för Vänersborgs Söners Gille får härmed avgiva följande berättelse över verksamheten under år 1938.

Vid gillestämma den 14 april 1938 framlade styrelsen förslag till vissa ombyggnadsarbeten i Eliassonska fastigheten, vilket godkändes. Kostnaderna för dessa arbeten, vilka bl. a. avsågo inredande av bostadslägenhet i vindsvåningen, hade beräknats till c:a 18,000 kronor. Sedan definitiva anbud inkommit, visade det sig, att kostnaderna väsentligt komme att överstiga denna summa, ett förhållande, som styrelsen ansåg allvarligt rubba uppgjorda kalkyler, varför styrelsen lät utarbeta nytt förslag, som huvudsakligen inskränkte sig till oundgängligen erforderliga reparations- och iståndsättningsarbeten. Vid gillestämma den 2 juni godkändes detta förslag. Reparationsarbetena voro slutförda den 1 okt. 1938 och hade dragit en kostnad av Kr. 12,853:40. För finansiering härav har styrelsen enligt erhållet bemyndigande upptagit ett lån i Sparbanken i Vänersborg å Kr. 11,000:—, återstående del har täckts av disponibla medel i Syskonen Ingeborg och Gottfrid Eliassons Donation.

Ur Knut Hernströms Understödsfond har utdelats fyra julgåvor och ur Major Oscar Wenerströms Understödsfond två julgåvor.

Årsskriften har under året utkommit med sin sjunde årgång och tillställts samtliga medlemmar.

Medlemsantalet utgjorde den 31 december 1938: 308, varav 7 ständiga medlemmar.

Beträffande ålderdomshemmet hänvisas till fastighetsföreningens styrelseberättelse.

Över Gillets kassor och fonder lämnas följande redogörelse:

1. ALLMÄNNA KASSAN:

Inkomster:

Behållning från år 1937	836: 27
Inträdes- och årsavgifter	578: —
Annonser i årsskriften	300: —
Ränta	18: 47
	<hr/>
Kronor	1,732: 74

5. MAJOR ÖSCAR WENERSTRÖMS UNDERSTÖDSFOND:

Behållning från år 1937	2,913: 77
Ränta	90: 25
	Kr. 3,004: 02
Utdelade julgåvor (2 st.)	66: —
Behållning till år 1939: Obligationer	2,000: —
Innestående i bank 938: 02	2,938: 02
	Kr. 3,004: 02

6. HJALMAR A. LINDEDALS MINNES FOND:

Behållning från år 1937	2,715: 61
Ränta	83: 17
	Kr. 2,798: 78
Behållning till år 1939: Obligationer	2,000: —
Innestående i bank 798: 78	2,798: 78
	Kr. 2,798: 78

7. WILHELM och NORA MALMBERGS DONATION:

Behållning från år 1937	10,672: 56
Ränta	353: 62
	Kr. 11,026: 18
Utdelad livränta	300: —
Behållning till år 1939: Obligationer.....	10,000: —
Innestående i bank 726: 18	10,726: 18
	Kr. 11,026: 18

Gillet sammanlagda tillgångar uppgingo den 31 dec. 1938 till:

Allmänna kassan	986: 81
Försköningsfonden	2,921: 82
Namn-kunniga Vänersborgares Minnes Fond	460: 79
Knut Hernströms Understödsfond	2,020: —
Major Oscar Wenerströms Understödsfond	2,938: 02
Hjalmar A. Lindedals Minnes Fond	2,798: 78
Wilhelm och Nora Malmbergs Donation ..	10,726: 18

Kr. 22,852: 40

Vänersborg den 10 februari 1939.

K. G. CEDERGREN.

ISIDOR JANSON.

JOHN LINDGREN.

GUNNAR HJORTH.

ELOV NORDÉN.

ANTON TERNQUIST.

BROR FOCK.

Granskningsberättelse.

Undertecknade, vid ordinarie gillesstämma utsedda granskningsmän för Vänersborgs Söners Gille, få, efter fullgjord granskning av 1938 års räkenskaper och förvaltning, avgiva följande granskningsberättelse.

Vid genomgången av Gillets räkenskaper, bankräkningar, protokoll och övriga handlingar har ådagalagts, att räkenskaperna blivit förda med omsorg och noggrannhet, att inkomsterna blivit i vederbörlig ordning bokförda samt att utgifterna äro behörigen styrkta.

Den av styrelsen lämnade redogörelsen över Gillets och dess olika fonder ställning är fullt i överensstämmelse med de oss förelagda räkenskapsböckerna och dess riktighet bestyrkes i alla delar.

Vi hemställa, att styrelsen tacksamt måtte beviljas full ansvarsfrihet för 1938 års förvaltning.

Gillets räntebärande obligationer förvaras i öppet förvar av A/B Vänersborgsbanken.

Vänersborg den 4 mars 1939.

ERIK CARLSSON.

THORSTEN GULZ.

Granskningsmän.

Vänersborgs Söners Gilles Fastighetsförenings styrelseberättelse för år 1938.

Styrelsen för Vänersborgs Söners Gilles Fastighetsförening u. p. a. får härmed avgiva följande berättelse över föreningens ställning pr den 31 december 1938.

Räkenskaperna utvisa följande:

ÅLDERDOMSHEMMET:

VINST- och FÖRLUST KONTO:

Inkomster:

Hyrors konto	3,335:—
Årsavgifters konto	328:—
Räntors konto	8:37
	<hr/>
	Kr. 3,671:37

Utgifter:

Inventariers konto (avskrivning)	151:11
Bränsle konto	767:—

Diverse omkostnaders konto	334: 87
Försäkringspremiers konto	103: 12
Ljus konto	182: 52
Löners konto	1,080: —
Reparationers konto	215: 43
Renhållnings konto	13: 55
Skatters konto	315: 98
Vattenavgifters konto	39: —
Kapital konto (årets överskott)	468: 79
	Kr. 3,671: 37

IN- och UTGÅENDE BALANS KONTO:

<i>Tillgångar:</i>	den 1/1.	den 31/12.
Fastighetens konto	40,000: —	40,000: —
Inventariers konto	3,022: 25	2,882: 64
Obligationers konto	50: —	50: —
Bankräkningars konto	195: 40	808: 77
Kassa konto	86: 36	81: 39
	Kr. 43,354: 01	43,822: 80

<i>Skulder:</i>		
Reservfondens konto	1,710: —	1,735: —
Kapital konto	41,644: 01	42,087: 80
	Kr. 43,354: 01	43,822: 80

SYSKONEN INGEBORG och GOTTFRID ELIASSONS
DONATION:

VINST- och FÖRLUST KONTO:

<i>Inkomster:</i>	
Hyrors konto	2,078: —
Räntors konto	135: 25
Försålda Inventariers konto	48: 50
Kapital konto (årets underskott)	12,994: 14
	Kr. 15,255: 89

<i>Utgifter:</i>	
Ljus konto	48: 30
Räntors konto	88: 75
Renhållnings konto	55: 25
Diverse omkostnaders konto	253: 60
Livräntas konto	360: —
Skatters konto	1,164: 83

Reparationers konto	12,853: 40
Försäkringspremiers konto	33: 26
Lagfarts- och Inteckningskostnaders konto	398: 50
	Kr. 15,255: 89

IN- och UTGÅENDE BALANS KONTO:

<i>Tillgångar:</i>	den 1/1.	den 31/12.
Fastighetens konto	23,000: —	28,000: —
Obligationers konto	200: —	200 :—
Bankräkningars konto	6,097: 17	3,564: 23
Kassa konto	14: 68	53: 48
	Kr. 29,311: 85	31,817: 71
<i>Skulder:</i>		
Låne konto	3,000: —	14,000: —
Depositions för gravunderhåll konto..	500: —	—
Kapital konto	25,811: 85	17,817: 71
	Kr. 29,311: 85	31,817: 71

Vänersborg den 10 februari 1939.

K. G. CEDERGREN.

ISIDOR JANSON.

ELOV NORDÉN.

JOHN LINDGREN.

ANTON THERNQUIST.

GUNNAR HJORTH.

BROR FOCK.

Revisionsberättelse.

Undertecknade, av Vänersborgs Söners Gilles fastighetsförening utsedda att granska föreningens räkenskaper och förvaltning för år 1938, få härmed avgiva följande berättelse.

Räkenskaperna äro förda med god ordning och reda samt utgifterna styrkta med behöriga verifikationer.

Fastigheterna äro till betryggande belopp försäkrade, och deras förvaltning har handhåfts på bästa sätt.

Föreningens ställning framgår av den i styrelsens berättelse avgivna redogörelsen, vilken är i full överensstämmelse med de av oss genomgångna räkenskaperna, vilket av oss bestyrkes.

Vi hemställa, att styrelsen tacksamt beviljas ansvarsfrihet för 1938 års förvaltning.

Vänersborg den 4 mars 1939.

ERIK CARLSSON.

THORSTEN GULZ.

Revisorer.

VÄNERSBORGS SÖNERS
GILLES

MEDLEMMAR 1938

Hedersledamöter.

CARL OTTO CARLSSON, Fabrikör, Göteborg. †
 ANNA WIKSTRÖM, f. DYMLING, Fru, Göteborg.

Medlemmar.

ALMQVIST, HARRY, Byråföreståndare, Vänersborg	9/9	94
ANDERSSON, ALBIN, f. d. Maskinist, Vänersborg	4/11	72
ANDERSSON, AXEL, Eldare, Vänersborg	14/5	01
ANDERSSON, ERIK, Garveriarbetare, Vänersborg	29/1	96
ANDERSSON, GOTTFRID, Överpostiljon, Uddevalla	12/5	78
ANDERSSON, GUSTAF, f. d. Handlande, Vänersborg	20/4	62
ANDERSSON, GUSTAF, Reparatör, Vänersborg	1/7	01
ANDERSSON, GÖSTA, Köpman, Vänersborg	14/9	06
ANDERSSON, HJALMAR, Lantbrukare, Ljungskile †	23/5	53
ANDERSSON, JOHAN FREDRIK, Snickaremästare, Vänersborg †	8/8	71
ANDERSSON, JOHN, Grosshandlare, Vänersborg	9/9	10
ANDERSSON, KNUT, Verkstadsägare, Vänersborg	6/2	81
ANDERSSON, OSCAR, Elektriker, Vänersborg	10/4	97
ANDERSON, PRIMUS, Bankdirektör, Göteborg	23/8	78
ANDERSON, PRIMUS, Bankkassör, Vänersborg	25/1	98
ANDERSSON, RAGNAR, Handelsbiträde, Vänersborg	20/1	19
ANDERSSON, SVEN, f. d. Handlande, Vänersborg	11/8	61
ANDERSSON, TORSTEN, Apotekare, Göteborg	10/5	96
ANDERSSON, VIKTOR, Plåtslagaremästare, Vänersborg	3/10	66
ANDREASSON, HARRY, Arkitekt, Vänersborg	29/6	01
ARVIDSON, STELLAN, Rektor, Hudiksvall	8/11	02
BARKSTEDT, HERMAN, f. d. Bankkamrer, Vänersborg	1/5	54
BARKSTEDT, LUDVIG, f. d. Bankkamrer, Alingsås	29/9	82
BARKSTEDT, SIGURD, Apotekare, Älvdalen	26/9	85
BECKEMAN, BENNO, Direktör, Stockholm	6/10	78
BECKEMAN, KNUT, Hamnkaptän, Uddevalla, <i>ständig medlem</i>	5/9	80
BENGTSSON, HJALMAR, Sjukvårdare, Vänersborg	1/4	05
BERG, FRITZ, Boktryckare, Vänersborg	23/10	84
BERGGREN, ERIK, Fil. stud., Vänersborg	1/8	11
BERGLUND, FRITIOF, Handlande, Vänersborg	13/10	84
BERGSTRÖM, AXEL, Länsassessor, Karlstad	2/12	92

BERGSTRÖM, GUNNAR, Tandläkare, Örebro	2/1	06
BERGSTRÖM, TORSTEN, Tandläkare, Grästorp	1/6	12
BIEL, CARL, Sjökapten, Vänersborg	13/11	74
BIEL, GUNNAR, Sjukgymnast, Philadelphia, (U. S. A.)	12/2	01
BJÖRNDAHL, ERIK, Bokbindaremästare, Vänersborg	23/4	88
BORGLING, CARL, Häradsskrivare, Stockholm	6/7	88
BOTHÉN, CARL, Löjtnant, Sundsandvik	9/2	73
BOTHÉN, JOHN, f. d. Lantbrukare, Vänersborg	8/7	75
BRAND, ERNST, Ingeniör, Hälsingborg	9/10	80
BRAND, THURE, Handelsresande, Lidköping	28/7	82
BROBECK, AXEL, f. d. Lokförare, Vänersborg	16/3	74
BROBECK, KARL, Kamrerare, Falun	23/9	86
BROMAN, LASSE, e. o. Lektor, Arvika	19/5	06
BÜGLER, JOHN, Landskanslist, Vänersborg	15/5	04
BYLUND, HJALMAR, Major, Uppsala †	20/8	70
CARLSSON, ALBERT, Handlande, Vänersborg	21/8	78
CARLSSON, CARL, Trafikchef, Norrköping	8/5	73
CARLSSON, CARL ANDERS, Disponent, Vänersborg, <i>ständig medlem</i>	19/9	97
CARLSSON, CARL ERIK, Boktryckare, Vänersborg	10/10	85
CARLSSON, CARL-GUSTAF, Direktörsassistent, Vänersborg ..	27/4	09
CARLSSON, ELOF, Direktörsassistent, Vänersborg	23/7	04
CARLSSON, GUNNAR, Fabrikör, Vänersborg	9/9	76
CARLSSON, GUNNAR, Kontorist, Vänersborg	27/9	05
CARLSTRÖM, NILS, Avdelningschef, Hälsingborg	19/12	93
CEDERGREN, GÖSTA, t. f. Distriktsläkare, Jönköping	8/10	05
CEDERGREN, KARL GUSTAF, f. d. Fältläkare, Vänersborg, <i>Gilletts förste ålderman</i>	21/8	67
CEDERGREN, RAGNAR, Avdelningschef, Stockholm	2/5	07
CEDERGREN, STIG, Stadssekreterare, Uppsala	1/8	11
CEDERSKOG, ERIK, Boktryckare, Nyköping, <i>ständig medlem</i> ..	26/7	56
CHRISTENSSON, CARL OTTO, Kock, Göteborg	1/10	12
DAFGÅRD, AXEL, Charkuterist, Vänersborg	29/4	91
DAFGÅRD, HARRY, Charkuterist, Vänersborg	15/4	06
DAHLIN, ERIK, Frisörmästare, Vänersborg	2/10	96
DAHLLÖF, LEOPOLD, f. d. Häradsskrivare, Alingsås	26/8	62
DAHLSTRÖM, WERNER, Handlande, Karlsborg	28/5	91
DALQUIST, GEORG, Grosshandlare, Lidköping	2/9	80
DANELIUS, KARL, f. d. Förste provinsialläkare, Växiö	29/7	69
DE BOURG, MATS, Rektor, Södertälje	5/8	84
DINNETZ, FRITZ, Snickaremästare, Vänersborg	9/8	95
DINNETZ, GUSTAF, Hovinästare, Stockholm	21/11	86
DINNETZ, KARL FREDRIK, Biografägare, Roslags-Näsby †....	16/2	79
DINNETZ, KNUT, Lagerförman, Stockholm	21/1	91

DYMLING, RICHARD, Konsul, Stockholm	22/7	68
EDLUND, ANDERS, Skofabriksarbetare, Vänersborg.....	29/7	70
EDLUND, AXEL, Handelsresande, Göteborg	29/7	94
EDLUND, BERTIL, Kansliskrivare, Trollhättan	23/11	99
EKBERG, HJALMAR, Civilingenjör, Stockholm	16/5	72
ELOW, PER, Banktjänsteman, Vänersborg	6/7	06
ELOW, STIG, Ingenjör, Karlskoga	13/5	12
ENGLUND, NILS, Med. kand., Uppsala	11/1	09
ERICSSON, AXEL, Bagaremästare, Vänersborg	29/4	80
ERIKSSON, AXEL, Handlande, Vänersborg	20/3	89
ERIKSSON, AXEL TH., Handlande, Göteborg	28/12	86
ERIKSSON, CARL, Boktryckare, Mjölby	19/11	83
ERIKSSON, ERNST W., Handlande, Vänersborg	3/6	89
ERIKSSON, KARL, Färgmästare, Arvika	28/3	75
ERIKSSON, LARS, Skolvaktmästare, Vänersborg	5/9	78
ERICSON, OSCAR, Bryggmästare, Västerås	30/9	76
FAGERSTRÖM, AXEL, Bryggeriarbetare, Vänersborg	8/10	02
FALK, RICHARD, Förvaltare, Gräsmark	10/3	83
FALK, SVEN, Redaktör, Stockholm	24/9	66
FOCK, BROR, Sparbankskassör, Vänersborg. <i>Bisittare i Gillets styrelse</i>	29/3	88
FOCK, SVEN, Blindvårdsombud, Vänersborg	14/5	89
FRIBERG, KNUT, Apotekare, Storvik	30/3	77
FRÖBERG, GÖSTA, Apotekare, Trollhättan	16/11	96
FRÖBERG, HENRIK, Reparatör, Vänersborg	12/2	12
GADDE, ELOF, Järnhandlare, Vänersborg	23/1	11
GADDE, NILS OLOF, Järnhandlare, Vänersborg	27/6	15
GILLBERG, EWALD, Handlande, Vänersborg	19/10	89
GRUNDBERG, HADAR, Godsägare, Askersund	1/7	84
GRUNDBERG, PER, Godsägare, Gräveby	16/5	79
GULLBRANTZ, GUNNAR, Godsägare, Lillebyn	25/11	96
GULZ, TORSTEN, Avdelningschef, Vänersborg	19/2	05
GUSTAFSSON, HOLGER, Landskontorist, Vänersborg	22/1	11
GUSTAFSSON, PER EDWARD, Landskanslist, Vänersborg	20/6	93
HAGBORG, ARNE, Handlande, Vänersborg	13/5	08
HAGBORG, WALTER, Handlande, Vänersborg	2/7	01
HALLBERG, ANDERS, Riksbanksrevisor, Göteborg	31/1	82
HALLBERG, BERTEL, Borgmästare, Linköping	14/10	86
HALLBERG, KURT, Drätselkontorist, Vänersborg. <i>Ersättare i Gillets styrelse</i>	18/6	93
HALLONQVIST, KNUT, Handlande, Vänersborg	24/5	95
HALLQVIST, ERIK, Stationsföreståndare, Lilleskog	27/9	93
HAMMARSTRÖM, UNO, Kapten, Skövde, <i>ständig medlem</i>	22/5	99
HANSSON, KNUT, Chaufför, Vänersborg	13/2	89

HANSSON, MAGNUS, Direktör, Stockholm	19/6	72
HANSSON, VICTOR, Kyrkovaktmästare, Vänersborg	26/10	78
HASSELLUND, NILS, Lantmäteriasistent, Kinna	11/1	01
HAUFFMAN, AXEL, Sjukvårdare, Vänersborg	6/1	95
HEDÉN, ALLAN, Drätselkontorist, Vänersborg	18/6	07
HEGARDT, GUSTAF, Förste stadsläkare, Västervik	9/5	03
HELLMAN, EINAR, Glasmästare, Vänersborg	20/7	06
HELLMAN, ERIK, Glasmästare, Vänersborg	4/9	98
HENRICHSON, CONRAD, Disponent, Oslo	12/11	85
HJORTH, GUNNAR, Länsbokhållare, Vänersborg. <i>Gillevärd</i> ..	30/3	02
HULTÉN, AMANDUS, Snickaremästare, Vänersborg	9/10	72
HULTÉN, RICHARD, Snickaremästare, Vänersborg	6/1	84
JANSSON, ADOLV, Rådman, Vänersborg	30/6	81
JANSON, HOLGER, Kontorist, Vänersborg	31/10	12
JANSON, ISIDOR, Kassör, Vänersborg. <i>Gilletts andre ålderman och kassafogde</i>	12/10	82
JANSSON, OTTO, 1:ste Expeditionsvakt, Vänersborg	21/6	85
JENNISCHE, BENGT, Med. kand., Uppsala	6/5	13
JERNOVIST, SVEN, Bankrevisor, Vänersborg	12/7	98
JOHANSSON, ALFRED, f. d. Lokomotivförare, Vänersborg	16/5	67
JOHANSSON, AXEL, f. d. Telegrafkommissarie, Kalmar	21/9	71
JOHANSSON, AXEL, Förman, Vänersborg	15/8	84
JOHANSSON, AXEL, Handelsföreståndare, Vänersborg	31/5	03
JOHANSSON, CARL O., Bokhållare, Vänersborg †	22/1	88
JOHANSSON, EMIL, Handlande, Vänersborg	21/8	87
JOHANSSON, GUSTAF, Lokputsare, Vänersborg	25/6	80
JOHANSSON, HARRY, Drätselbokhållare, Vänersborg	13/11	96
JOHANSSON, HARRY, Frisörmästare, Vänersborg	15/11	99
JOHANSSON, HENRY, Handelsbiträde, Vänersborg	27/2	03
JOHANSON, HUGO, Konditor, Norrköping	11/9	92
JOHANSSON, HUGO, Riksbanksvaktmästare, Vänersborg.....	14/9	00
JOHANSSON, KARL, Skofabriksarbetare, Vänersborg	31/1	99
JOHANSSON, KARL G., Snickare, Vänersborg	14/6	97
JOHANSSON, KARL W., Reparatör, Vänersborg	29/8	86
JOHANSSON, OTTO, Hovmästare, Mellerud	6/8	88
JOHANSSON, ROBERT, Boktryckare, Vänersborg	23/7	77
JOHANSSON, ÅKE, Fotograf, Vänersborg	7/3	08
JOHANSSON, HERMAN, f. d. Stationsinspektör, Göta	3/7	71
JONSSON, ANDERS, Bokhållare, Stockholm	17/3	15
JONSSON, EMIL, Handlande, Vänersborg	22/8	77
JONSSON, ROBERT, Sjökapten, Vänersborg	23/4	77
JÖNSSON, FRANS W., f. d. Hamnfogde, Vänersborg †	11/1	61
JÖNSSON, GUSTAF, Hamnfogde, Vänersborg	6/11	93
KARLSSON, KARL, f. d. Sanatorievaktmästare, Vänersborg	27/6	78

KARLSON, VALTER, Handlande, Vänersborg	18/5	05
KIHLBERG, KARL JOHAN, Ingeniör, Härnösand	19/4	79
KNUTSSON, GUNNAR, Reparatör, Vänersborg	8/7	05
KRAFFT, FELIX, Smedmästare, Vänersborg	15/8	02
KRALL, ARVID, Disponent, Ulricehamn	1/10	82
LAGERGREN, SVEN, Mekaniker, Vänersborg	7/6	14
LARN, GILLIS, Apotekare, Gränna	12/5	84
LARSON, AXEL, Handlande, Vänersborg	4/3	90
LARSSON, ERNFRID, Brevbärare, Vänersborg	13/7	81
LARSSON, GUSTAF, Landskanslist, Vänersborg	23/10	92
LARSSON, HJALMAR, Ingeniör, Vänersborg	9/2	03
LARSON, JOHAN, Handlande, Vänersborg	16/12	98
LARSSON, RAGNAR, Kontorist, Vänersborg	2/1	05
LAWSON, JOHN, Fabrikör, Trollhättan †	11/5	75
LILJE, KLAS, f. d. Provinsialläkare, Åsheda †	18/12	67
LIND, ERIK, Boktryckare, Vänersborg	28/2	81
LINDEDAL, BIRGER, Köpman, Ronneby	27/5	81
LINDEDAL, LUDWIG, Kamrerare, Storängen	17/12	69
LINDEDAL, SIGURD, Bankkamrerare, Göteborg	30/9	82
LINDGREN, JOHAN, Byggmästare, Vänersborg	16/5	80
LINDGREN, JOHN, Byggmästare, Vänersborg. <i>Bisittare i Gil-</i> <i>lets styrelse</i>	8/10	69
LINDGREN, KNUT, Byggmästare, Vänersborg	14/5	77
LINDQVIST, GUSTAF, f. d. Lasarettsvaktmästare, Vänersborg	3/9	74
LINDQVIST, HÅKAN, Teol. stud., Vänersborg	2/12	14
LINDQVIST, ROLF, Länsbokhållare, Vänersborg	6/8	11
LINDQVIST, SVEN, Expeditionsbiträde, Vänersborg	1/11	10
LINDSTRÖM, ALLAN, Ingeniör, Stockholm	14/7	08
LJUNGGREN, ERIK, Charkuterist, Vänersborg	26/1	98
LUNDBERG, ERNST, Kontorschef, Vänersborg	21/5	84
LUNDBLAD, OLOF, f. d. Lasarettsläkare, Vänersborg	28/7	67
LUNDBLAD, OLOF, Bruksbokhållare, Ramsberg	18/3	07
LUNDBORG, ERIC, Handlande, Vänersborg	6/1	88
LUNDGREN, NILS, Postkontrollör, Stockholm	15/10	89
LUNDGREN, THOR, Postkontrollör, Västerås	10/1	83
LUNDIN, GUSTAF, Experimentingeniör, Stockholm	4/8	92
LUNDIN, IVAR, Frisörmästare, Vänersborg	14/6	94
LUNDIN, JOHN, Reparatör, Jönköping	21/7	99
LUNDIN, KNUT, Apotekare, Ängelholm	19/1	98
LUNDIN, WÄRNER, 1:ste Byråingeniör, Stockholm	10/5	90
MILLING, AXEL, Banktjänsteman, Lilla Edet	20/1	96
MILLING, GUSTAF, Handelsresande, Trollhättan	21/7	02
MILLING, THORSTEN B., Landskontorist, Vänersborg	1/9	97
NILSSON, DAVID, Lektor, Skara	3/8	85

NILSSON, GÖSTA, Bokhållare, Trollhättan	14/8	91
NILSSON, JOHAN, f. d. Reparatör, Vänersborg	5/1	66
NILSSON, KNUT, Korrespondent, Göteborg	8/9	90
NILSSON, ROBERT, f. d. Verkmästare, Vänersborg	24/7	69
von NOLTING, OLOF, Disponent, Trollhättan	2/6	77
NORDÉN, ELOV, Stadskamrerare, Uddevalla. <i>Gillesskrivare</i> ..	22/2	01
NORDFELT, ALFRED, f. d. Rektor, Stockholm	17/5	64
NYBERG, OSKAR, Handlande, Göta	4/10	75
NYBLOM, ERIK, Redaktör, Lidingö	29/9	73
NYGREN, PONTUS, Landskontorist, Vänersborg	10/4	00
NYSTRÖM, GEORG, f. d. Järnhandlare, Vänersborg	2/10	74
NYSTRÖM, JOHN, Köpman, Göteborg	12/12	70
NYSTRÖM, RICHARD, Handlande, Vänersborg	8/4	72
OLLÉN, ERIK, Sparbanksdirektör, Vänersborg	15/1	85
OLLÉN, OLOF, Ingeniör, Vänersborg	2/2	82
OLSSON, ADOLF, f. d. Lagerbokhållare, Vänersborg	6/12	72
OLSSON, CARL, Lagerbokhållare, Vänersborg	7/2	02
OLSSON, OSCAR JULIUS, f. d. Bryggeriägare, Vänersborg....	12/4	81
OLSSON, VERNER, Banktjänsteman, Vänersborg	2/9	86
OSCAR, ALGOT, Köpman, Örebro	15/3	91
PETERS, RAGNAR, Grosshandlare, Stockholm	30/4	02
PETRÉ, ERNST, Redaktör, Vänersborg	3/3	97
PETERSON, HARRY, Handelsföreståndare, Vänersborg	3/1	01
PETTERSSON, ALGOT, Chaufför, Vänersborg	26/3	89
PETTERSSON, ANDERS, Slaktaremästare, Vänersborg	24/5	70
PRÆSTO, OLE, Kapten, Halmstad	16/10	75
RAHM, HJALMAR, Banktjänsteman, Vänersborg	22/10	00
RAHNÉ, KARL, Folkskollärare, Trollhättan	13/11	83
REYNOLDS, ALDOR, Handlande, Vänersborg	9/5	88
ROSLIN, HARRY, Bokhållare, Vänersborg	2/12	06
RYRBERG, KARL AUGUST, Överste, Stockholm, <i>ständig medlem</i>	1/8	74
RÖTTLE, HJALMAR C:SON, Direktör, Tranås, <i>ständig medlem</i>	18/6	77
SAHLBERG, ROBERT, Överstelöjtnant, Vänersborg †	25/12	76
SAHLIN, ANDERS, Bokbindaremästare, Vänersborg	14/11	81
SAHLIN, ERIK, Kriminalkonstapel, Vänersborg	10/1	09
SAHLIN, STEN, Bokbindare, Vänersborg	15/4	13
SALÉN, AXEL, Ingeniör, Sandviken	6/4	83
SANDBERG, AXEL, Målaremästare, Vänersborg	5/8	86
SANDBERG, NILS, Fil. mag., Vänersborg	9/12	11
SANDBERG, WILHELM, Brevbärare, Vänersborg	12/12	81
af SANDEBERG, FREDRIK, Kammarherre, Moholm	6/1	84
af SANDEBERG, WILLIAM, Major, Göteborg	25/11	74
SCHMIDT, OTTO, Sotaremästare, Lidköping	23/6	64
SCHRÖDER, KARL GUSTAF, Provinsialläkare, Tanumshede ..	24/1	97

SJÖSTRÖM, GUSTAF, Bokhandelsmedhjälpare, Vänersborg ..	20/11	00
SKÄRBERG, OSKAR, Kontorist, Trollhättan ..	1/12	96
STENSTRÖM, LARS, Landskanslist, Vänersborg ..	8/12	05
STERNER, BRUNO, Frisörmästare, Vänersborg. <i>Ersättare i Gil-</i> <i>lets styrelse</i> ..	2/5	87
STIBERG, ROBERT, Direktör, Göteborg ..	7/6	67
SUNDELIUS, GOTTFRID, Handlande, Vänersborg ..	15/2	90
SUNDELIUS, KJELL, Stadsvaktmästare, Vänersborg ..	8/7	08
SUNDELIUS, OSKAR, Poliskonstapel, Vänersborg ..	14/9	01
SWEDBERG, CARL AUGUST, Direktör, Göteborg ..	16/1	73
SVENSSON, AXEL, Järnhandlare, Vänersborg ..	5/8	83
SVENSSON, CARL, Snickaremästare, Vänersborg † ..	30/7	79
SVENSSON, GÖSTA, Snickaremästare, Vänersborg ..	28/1	09
SVENSSON, KNUT, Stadsförförman, Vänersborg ..	2/4	96
SVENSSON, LARS, Dövstumlärlare, Vänersborg ..	8/3	10
SVENSSON, KNUT, Bruktjänsteman, Vargön ..	7/7	89
SVENSSON, OLLE-GUSTAF, f. d. Handlande, Vänersborg †....	31/10	57
SVENSSON, WERNER, Bankrevisor, Vänersborg ..	27/7	87
SVÄRD, GUSTAF, Förman, Malmö ..	13/6	95
SVÄRD, TAGE, Handelsbiträde, Göteborg ..	8/4	10
von SYDOW, DANIEL, Löjtnant, Stockholm ..	24/2	09
von SYDOW, FREDRIK, Advokat, Göteborg ..	26/3	96
von SYDOW, GERHARD, Landsfogde, Göteborg ..	7/2	99
TAUBE, FREDRIK, Greve, Löjtnant, Karlskrona ..	21/3	09
TEODORSON-LARSON, MELKER, Kontrollör, Bofors ..	27/5	09
THERNQUIST, ANTON, Handelsträdgårdsmästare, Vänersborg. <i>Bisittare i Gillets styrelse</i> ..	20/8	74
THERNQUIST, OLE, Trädgårdsförman, Vänersborg ..	9/1	11
THERNQUIST, TUVE, Textilingeniör, Borås ..	16/7	99
THIMGREN, HUGO, Apotekare, Vänersborg ..	22/6	01
THOMSON, YNGVE, Banktjänsteman, Vänersborg ..	12/8	98
TIBBLIN, HUGO, Konditor, Vänersborg ..	24/9	97
TIDSTRAND, JOHAN, Kakelugnsmakare, Vänersborg ..	16/2	85
TORSTENSON, AXEL, Musikstyckjunkare, Göteborg ..	3/4	75
TULLBERG, INGE, Tjänsteman, Stockholm, <i>ständig medlem</i>	12/9	05
TUNQVIST, TORSTEN, Gymnastikdirektör, Luleå ..	31/12	07
TÖSSBERG, ERIK, Slöjdlärlare, Vänersborg ..	2/3	80
WALLIN, GUNNAR, Ingeniör, Ängelholm, <i>ständig medlem</i>	13/8	89
WALLIN, JONAS, f. d. Rådman, Vänersborg ..	17/6	58
WALLSTRÖM, ERNST, Posttjänsteman, Göteborg ..	19/2	92
WASSENIUS, OSKAR, Handlande, Vänersborg ..	20/1	70
WELANDER, GUSTAF, Banktjänsteman, Vänersborg ..	5/8	91

WENNERGRÉN, ANDERS, Boktryckare, Vänersborg	19/12	75
WERNER, ERIK, Boktryckare, Vänersborg	29/7	81
WERNER, OLOV, Filialföreståndare, Grästorps	2/9	09
WEST, JOHN, Läroverksadjunkt, Göteborg	24/7	92
WESTERBERG, BERNHARD, Verkmästare, Vänersborg	2/2	79
WESTERLUND, SVEN, Landskontorist, Vänersborg	5/11	12
WESTHALL, BO, Rådman, Vänersborg	12/1	05
WESTHALL, CURT, Länsbokhållare, Vänersborg	6/8	08
WETTERLUNDH, SUNE, Länsnotarie, Vänersborg	11/2	04
WIBOM, TOR, Kapten, Stockholm	16/9	85
VICTORIN, OLOF, Kontrollant, Vänersborg	28/10	08
WIJKSTRÖM, ERNST, Kontorsskrivare, Karlsborg	18/6	89
WIKSTRÖM, FOLKE, Dövstummlärare, Vänersborg	28/11	89
WIKSTRÖM, HELGE, Kapten, Jönköping	11/8	94
WILHELMSSON, CARL, Gasverksarbetare, Vänersborg	17/4	89
WOLGAST, KURT, Kamrer, Hälsingborg	8/7	93
ÅBERG, AXEL E., Föreståndare, Göteborg †	18/10	73
ÅKERSTRÖM, GUNNAR, Boktryckare, Skövde	23/12	92
ÅSTRÖM, FJALAR, Ombudsman, Vänersborg	25/3	93

Antal medlemmar: 308.

Tillkomna under år 1939:

CHRISTENSSON, PER, Glasmästare, Vänersborg	15/10	17
DAHME, ALGOT, Tekniker, Vänersborg	11/7	09
KALTOFEN, CHARLES, 1:ste Notarie, Vänersborg	28/8	11

Styrelsen är tacksam för uppgift å personer, som böra kallas till medlemmar av gillet. Dylika uppgifter samt meddelanden om adressförändringar torde benäget insändas till gillet kassafogde.

Styrelse.

CEDERGREN, KARL GUSTAF, f. d. Fältläkare, Förste
ålderman.

JANSON, ISIDOR, Kassör, Andre ålderman och kas-
safogde.

NORDÉN, ELOV, Stadskamrerare, Gillesskrivare.

HJORTH, GUNNAR, Länsbokhållare, Gillevärd.

LINDGREN, JOHN, Byggmästare, Bisittare.

THERNQUIST, ANTON, Handelsträdgårdsmästare, Bisittare.

FOCK, BROR, Sparbankskassör, Bisittare.

STERNER, BRUNO, Frisörmästare, Ersättare.

HALLBERG, KURT, Drätselkontorist, Ersättare.

Beredningsnämnd.

ANDERSON, PRIMUS, Bankkassör.

HALLBERG, KURT, Drätselkontorist.

HJORTH, GUNNAR, Länsbokhållare.

MILLING, THORSTEN B., Landskontorist.

NORDÉN, ELOV, Stadskamrerare.

PETERSON, HARRY, Handelsföreståndare.

WIKSTRÖM, FOLKE, Dövstumlärare.

Årsskriftsnämnd.

CEDERGREN, KARL GUSTAF, f. d. Fältläkare.

HALLBERG, BERTEL, Borgmästare.

HJORTH, GUNNAR, Länsbokhållare.

NORDÉN, ELOV, Stadskamrerare.

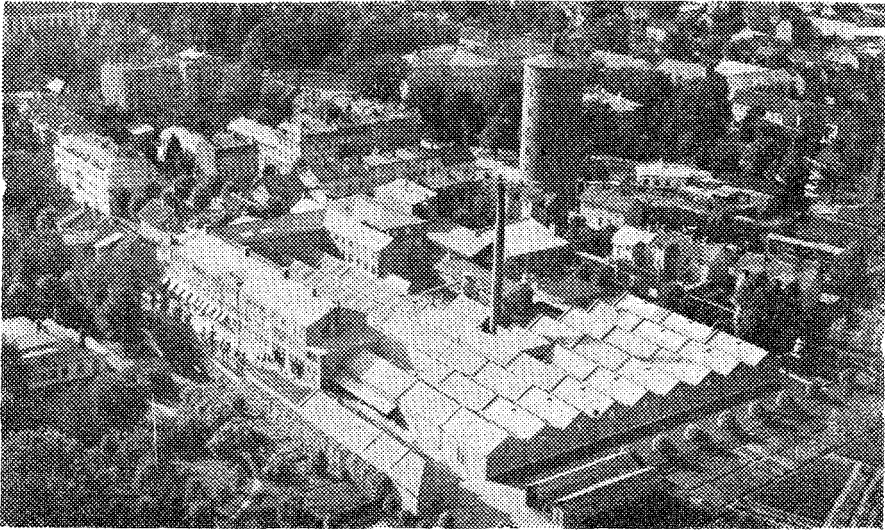
WIKSTRÖM, FOLKE, Dövstumlärare.

Räkenskapsgranskare.

CARLSSON, CARL ERIK, Boktryckare.

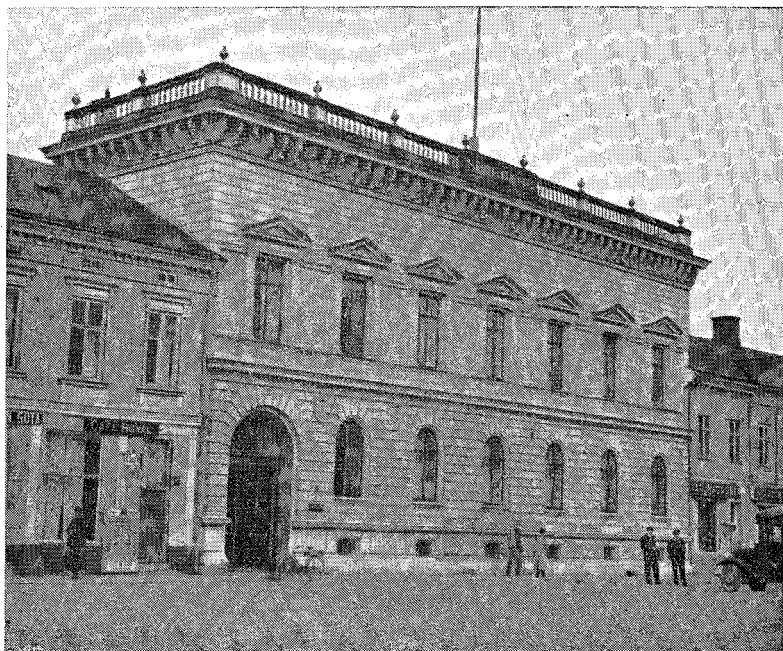
GULZ, THORSTEN, Avdelningschef.

KARLSON, VALTER, Handlande, Ersättare.

AKTIEBOLAGET
A. F. CARLSSONS SKOFABRIK
VÄNERSBORG
FABRIKEN GRUNDLAGD
== ÅR 1860 ==

Produktion pr dag 2,200 par

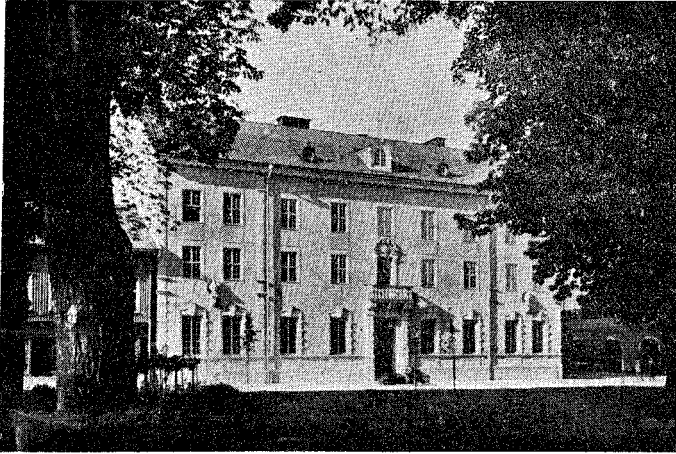
SPARBANKEN I VÄNERSBORG

GRUNDAD ÅR 1822

==== En av ====
landets äldsta sparbanker

Insatta medel omkring Kr. 16.000.000:—

Reserverade medel omkring ,, 1.350.000:—

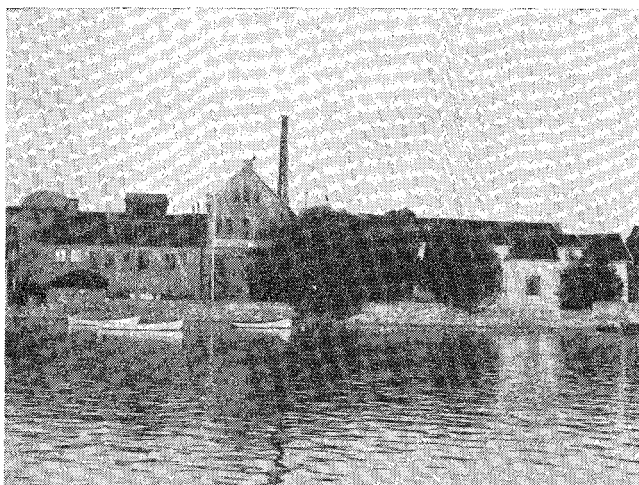

Utför alla slags bankaffärer

Bankens notariatavdelning mottager till
vård och förvaltning under bankens
garanti alla handa värdehandlingar.

Fondaffärer förmedlas.

Kassafack uthyras.

VÄNERSBORGS BRYGGERI

Grundlagt 1852

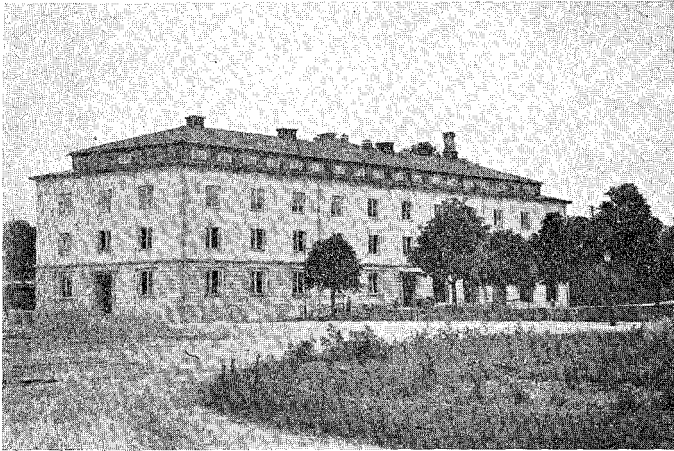
————— Ägare: —————

A.-B. Pripp & Lyckholm, Göteborg

TILLVERKNING:

Alla slag av malt- och läskedrycker

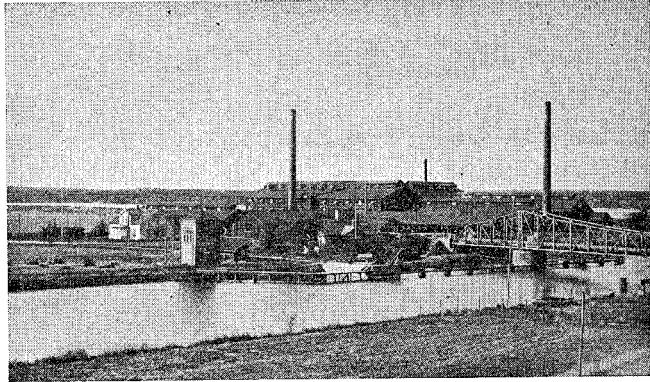
Kirudds
KAPP ^{AB}
G.W.
 VÄNERSBORG

Kirudds ^{AB}
KDRÄKTER ^{GW}
 VÄNERSBORG

AB. GUNNAR WIBORG
 ETABL. 1918

BYXFABRIKEN KIRUDD
 ETABL. 1926
 VÄNERSBORG

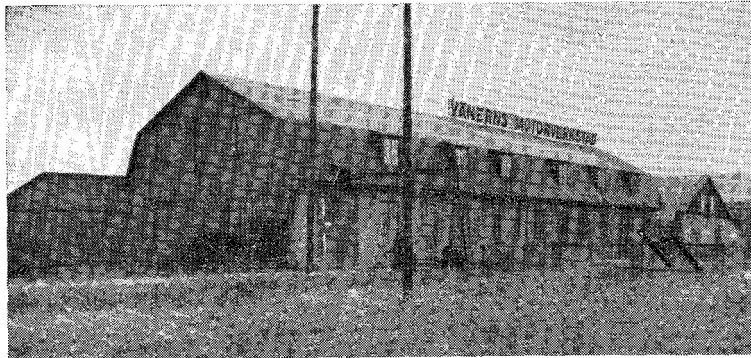
A/B

NABBENSBERGS TEGELBRUK

ÅRSTILLVERKNING: 4 milj. murtegel
1 ³/₄ » taktegel.
1 ³/₄ » dräneringsrör.

VÄNERNS MOTORVERKSTAD

VÄNERSBORG

VERKSTADEN

*tillverkar RÅOLJEMOTORER,
MOTORVINSCHAR & BYGGNADSHISSAR*

GJUTERIET

*tillverkar TACKJÄRNSGJUTGODS, LEGERAT TACK-
JÄRNSGJUTGODS, METALLGODS & MASKIN-
FORMAT GJUTGODS.*

ÅRSTILLVERKNING C; a 400 TON.

